

tanács

M Ú V É S Z E T

BILLY ELLIOT

BUDAPESTEN

Minőség es minősítés az Operában
Fesztiválajánló
A hattyúk tava ezer arca

INTERJÚ

Szakály György | Feledi János
Pataki András

KRITIKA

Manon | Uvegburga | Matrancos
RUBBERBANDance | Madárasszonyok

97701501142054

nca

MAGYAR NEMZETI TÁNCGYÜTTES

MŰVÉSZETI VEZETŐ: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

NAPSZÉDÍTŐ/PÁVA-VARIÁCIÓK JÚNIUS 09.
Művészetek Palotája Fesztivál Színház Kedd 19 óra
(a Nemzeti Táncszínház szervezésében)

KALOTASZEG
MOM Kulturális Központ

ÁPRILIS

13. | Hétfő
19 óra

(a Nemzeti Táncszínház szervezésében)

KÖRHINTA
Nemzeti Színház

ÁPRILIS

03. | Péntek
15 és 19 óra

10. | Péntek
19 óra

27. | Hétfő
19 óra

MÁJUS

03. | Vasárnap
15 és 19 óra

04. | Hétfő
19 óra

(a Nemzeti Színházzal közös produkció)

Design: Lerch Péter | www.grafoid.hu

„A néző rögtön észreveszi, ha igazi személyiség lép a színpadra, aki hatással van rá. Foroghat egy táncos millió piruetten középen, ha a közönség másra figyel.”

MARGUERITE PORTER

EXKLUZÍV INTERJÚ MARGUERITE PORTERREL
– NÁDASI MYRTILL, LONDON

Táncművészet

A hazai táncágazatok művészeti és szakmai közéleti folyóirata

Alapítva: 1951

Korábbi főszerkesztők: Ortutay Zsuzsa (1951–1956),
Maácz László (1976–1990), Kaán Zsuzsa (1991–2011)

Főszerkesztő: Péli Nagy Kata

Lapigazgató: Bolvári-Takács Gábor

Olvasószerkesztő: Réfi Zsuzsanna

Arculat és tördelés: Lerch Péter–Grafoid Stúdió
Szerkesztőségi titkár: Pál Rita

Tanácsadó testület:

Szakály György (elnök), Bozsik Yvette, Diószegi László,
Ertl Péter, Juhász Zsolt, Halász Tamás, Kiss János,
Mihályi Gábor, Pataki András, Román Sándor,
Solymosi Tamás, Szógi Csaba, Topolánszky Tamás,
Török Jolán, Vincze Balázs, Zsuráfszky Zoltán

E számunk elkészítésében közreműködtek:

Szöveg: Braun Anna, Gara Márk, Halász Rita, Kóvágó Zsuzsa,
Kutszegi Csaba, Lőrinc Katalin, Nádasi Myrtil, Pónyai Györgyi, Péli Nagy Kata, Réfi Zsuzsa, Sándor Zita
Fotók: Gálos Mihály Samu, Éder Vera, Rácz Gabi
Megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Nemzeti Kulturális Alap

Szakmai együttműködő partnerek:

Magyar Táncművészek Szövetsége,
Magyar Táncművészeti Főiskola,
Martin György Néptáncszövetség,
Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet Táncarchívuma
Táncpedagógusok Országos Szövetsége
ISSN 0134-1421

Lapnyilvántartási szám: NMHH CE/4306-2/2014.

Kiadja a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: a kft. ügyvezető igazgatója.

ÉLETJELEK

4 KITÜNTETÉSEK A NEMZETI ÜNNEPEN, FÜLÖP VIKTOR–ÖSZTÖNDÍJAK

AJÁNLJUK

5 UTOLSÓK – BEMUTATÓ EGERBEN

A MAGYAR NEMZETI TÁNCGYÜTTES TAVASZI PROGRAMJAI

FELLINIRE HANGOLVA MISKOLCON

FÜGGÖNY FEL I JÖN

6 TAVASZI BEMUTATÓK

8 SZTÁREGYÜTTESSEK A TAVASZI FESZTIVÁLSZÍNPADOKON – LŐRINC KATALIN

12 A HATTYÚK TAVA – GARA MÁRK

REFLEKTORFÉNYBEN

14 BILLY ELLIOT, VILÁGHÍRŰ MUSICAL AZ ERKEL SZÍNPADÁN – BRAUN ANNA

20 MINŐSÉG ÉS MINŐSÍTÉS – RÉFI ZSUZSA ÉS PÉLI NAGY KATA

FELTÖREKVŐK

17 FELEDI JÁNOS: MINDIG BENNEM VOLT A KÜLÖNCÉG! – HALÁSZ RITA

NÉGYSZEMKÖZT

18 BOHÓZAT EGY TERMÉKENYSÉGI RÍTUSRÓL, VILLÁMINTERJÚ PATAKI ANDRÁSSAL – PNK

OKTATÁS

22 LAUSANNE, INTERJÚ SZAKÁLY GYÖRGGYEL – PÉLI NAGY KATA

FÜGGÖNY FEL I LÁTTUK

26 MANON/MAGYAR NEMZETI BALETT – PÓNYAI GYÖRGYI

29 ÜVEGBURA/BADORA TÁRSULAT – PÓNYAI GYÖRGYI

30 MAKRANCOS/PRO PROGRESSIONE – KUTSZEGI CSABA

32 A GUMISZALAG-TECHNIKA/RUBBERBANDANCE GROUP – SÁNDOR ZITA

34 IFJÚSÁGI NÉPTÁNCANTOLÓGIA, 2014 – KÓVÁGÓ ZSUZSA

36 MADÁRASSZONYOK/DUNA TÁNCMŰHELY – KÓVÁGÓ ZSUZSA

TÁNC ÉS MÉDIA

38 KÖNYVJAJNLÓ

RETTEGETT IVÁN, A SZERELEM LEGENDÁJA ÉS BAJADÉR AZ URÁNIÁBAN

Szerkesztőség és kiadó:

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B B épület, fsz. 6.

Szerkesztőségi órák:

kedden és csütörtökön 10–14 óra között

E-mail: tancmuveszet@gmail.com

Telefon: +36 30 379 6889

Megjelenik negyedévente.

Egy szám ára: 400 Ft. Előfizetési díj egy évre 1500 Ft.

Előfizethető a kiadó címén vagy átutalással a
10032000-00290555-00000031 számlaszámra,
illetve elektronikus változatban a www.dimag.hu honlapon.

Nyomdai munkák: Keskeny és Társai 2001 Kft., Budapest.

Címlapfotó: Gálos Mihály Samu és Éder Vera

Haj és smink: Gólya Nikolett

A címlapon: Pál István Szalonna (Liszt Ferenc-díjas),
Papp István Gáza (Magyar Arany Erdemkereszttel kitüntetett)
Táncosok: Moczó Lilla, Vidra Nóra, Pintér Zalán, Süveges Endre,
az Angyalföldi Vadrózsa és Vadvirág Táncgyűttes tagjai

KÖSZÖNTJÜK A MÁRCIUS 15-I NEMZETI ÜNNEP ALKALMÁBÓL KITÜNTETÉSBEN RÉSZESÜLTEKET

Magyar Érdemrend Középkereszt kitüntetést vehette át:

Aradi Mária – a Magyar Nemzeti Balett balettmestere, a Magyar Táncművészeti Főiskola címzetes főiskolai tanára

Magyar Érdemrend Tisztikereszt kitüntetést kapott:

Brieber János – Harangozó Gyula-díjas táncművész, a Magyar Táncművészeti Főiskola Néptánc Tanszékének főiskolai tanára

Kovács Zsuzsanna – táncművész, a Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola balettmestere

Magyar Érdemrend Lovagkereszt kitüntetésben részesült:

id. Nagy Zoltán – Liszt Ferenc-díjas táncművész, balettmester, érdemes művész

Sterbinszky László – Liszt Ferenc-díjas balettmester

Szalay Tamás – táncpedagógus, koreográfus, a Magyar Táncművészek Szövetsége ügyvezető titkára

Varasdy Ernőné (Bérczes Mária) – Harangozó Gyula-díjas balettmester, a Magyar Táncművészeti Főiskola egyetemi docense

Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést kapott:

Fiers Jolán – a Magyar Táncművészeti Főiskola Nádasi Ferenc Gimnáziumának igazgatója

Fogarassy Judit – táncművész, balettmester, koreográfus (Szeged)

Görög Zoltán – táncművész, az ExperiDance Társulat alapító tagja

Németh Zsuzsanna – táncművész, a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes művészeti titkára, a Magyar Állami Népi Együttes örökös tagja

Papp István Gázsa – a Magyar Nemzeti Tánc-együttes zenekarvezető prímása

Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült:

Juratsek Julianna – a Magyar Állami Operaház Magyar Nemzeti Balett címzetes magántáncosa

Kaszásné Halmi Ildikó – a Duna Művészegetes táncos szólistája

Péli Róbert – az ExperiDance Társulat táncművésze, tánckari asszisztense

Sebestyén Barbara – a Duna Művészegetes táncos szólistája

Magyar Bronz Érdemkereszt kitüntetést kapott:

Hajdú Flórián – a Magyar Nemzeti Tánc-együttes táncos szólistája

Molnár Krisztina – táncpedagógus, táncszakíró, a Magyar Táncművészeti Főiskola óraadó tanára

dr. Szabóné Dancsik Tünde – táncpedagógus, a Tarjáni Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója (Szeged)

Vasvári Dezsőné – a Nemzeti Táncszínház Non-profit Kft. közönség szervezője, jegypénztárosa

Kiváló Művész díjat kapott:

Lovas Pál – Liszt-díjas táncművész, balettmester, érdemes művész

Harangozó Gyula-díj kitüntetést kapott:

Bora Gábor – táncművész, táncpedagógus

Velekei László – táncművész, koreográfus, a Győri Balett művészeti asszisztense

Liszt Ferenc-díjat kapott:

Pál István Szalonna – népzeneész, a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes zenekarvezető prímása

Bánffy Miklós-díjat kapott:

Turányi Zsuzsanna – a Honvéd Együttes kulturális menedzsere, produkciós titkára

Papp István Gázsa és Pál István Szalonna

Fotó: Éder Vera

2015. ÉVI FÜLÖP VIKTOR-ÖSZTÖNDÍJ NYERTESEI

A pályázatokat az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kinevezett, a Nemzeti Táncszínház által működtetett szakértői kuratórium bírálta el.

Balett

Jellinek György, Purszky Lilla

Kortárs tánc

Frigy Ádám, Maurer Milán, Rusu Andor

Néptánc

Moussa Ahmed, Szeverényi Barnabás (megosztott)

Koreográfus

Feledi János, Győrfi Csaba (megosztott),
Halász Gábor

Táncudományok

Farkas Kristóf (megosztott)

A TÁNCPEDAGÓGUSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK 2015-ÖS SZAKMAI RENDEZVÉNYEI

Országos Felnőtt és Ifjúsági Táncművészeti Fesztivál
2015. március 21.

Országos Junior Táncművészeti Fesztivál
2015. április 25.

Országos Gyermekek Táncművészeti Fesztivál
2015. május 23.

Országos Táncjáték Fesztivál
2015. november 14.

A fesztiválokhoz szakmai konferenciák is kötődnek, amelyek témái egyebek mellett az amatőr táncoktatás minősége és a tánc mint sport. A fesztiválok helyszíne az Erzsébet Ligeti Színház.

2015. szeptember végén a szövetség ismét modern- és kortárs tánc- oktatói tanfolyamot szervez, amelynek várható felvételi ideje szeptember első két hetében lesz. Jelentkezni a szövetség e-mail címén lehet, részletek pedig a honlapon.

Az év második felében továbbképzés várható a táncpedagógusok számára: zeneelmélet, zeneelemzés, dramaturgia szerepe a koreográfiában, valamint gyakorlati tantárgyakból, klasszikus balett, dzsessztánc (emlékezve Jeszenszky Endre dzsesszbalett technikájára) és art-dzsessz technikából.

TISZTÚJÍTÁS AZ MTA-BAN

Az általános akadémiai tisztújítás keretében az MTA I. Osztálya 2014. december 8-án határozott az MTA Néprajztudományi Bizottsága 2010-ben alapított Táncudományi Munkabizottságának újjáalakításáról.

A húsz rendes tagból álló testület 2015. január 7-én tartotta alakuló ülését, amelyen újraszavazták a tisztségviselőket: **Andrásfalvy Bertalan** elnök, **Felföldi László** alelnök, **Bolvári-Takács Gábor** titkár.

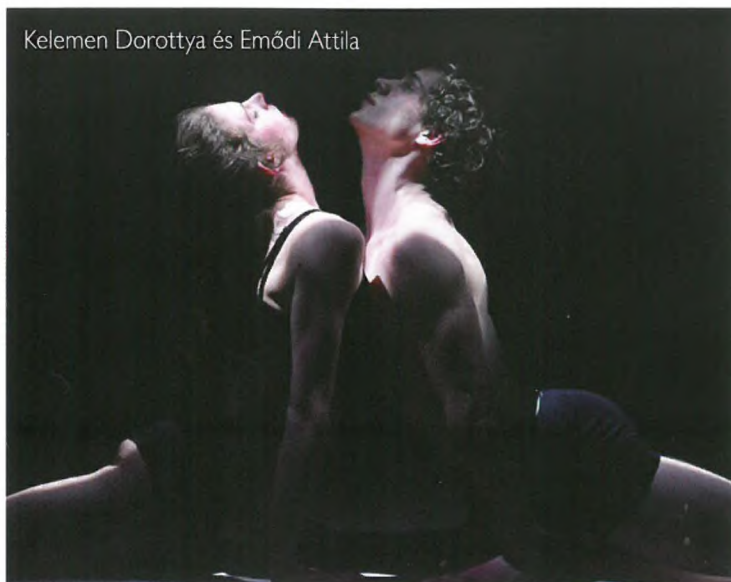
UTOLSÓK – az egriek új bemutatója

► *Gárdonyi Géza Színház táncszínter,
Utolsók
Gárdonyi Géza Színház
2015. március 14.*

Gergely Attila új koreográfiáját, az Utolsókat március 14-én mutatta be az egri Gárdonyi Géza Színház táncszínter.

Az előadás a változni akarás folyamatát követi végig hét jelenetben, amelyben a gyűlölet, a ragaszkodás vagy az együttérzés érzelmi skáláját ábrázolják a táncosok.

„Talán a gyűlölet mutatja meg leginkább, hogy mennyire tudunk szenvedni valaminek a hiányától. Félünk a fájdalomtól, ezért bántunk másokat és rombolunk magunk körül. Ha nem gyűlölünk, nem tudunk szeretni sem. Egy alak lelki fejlődését látjuk a darabban, de a szereplők mindegyike átmegy ezen a folyamaton” – meséli darabjáról a koreográfus.

Kelemen Dorottya és Emődi Attila

Fotó: Gál Gábor

TAVASZ a Magyar Nemzeti Táncgyűttesben

A februári bemutató óta óriási érdeklődés kíséri a Nemzeti Színház új produkcióját, a Körhintát, amely a Magyar Nemzeti Táncgyűttes táncosai és zenészei közreműködésével született. Sarkadi Imre–Fábry Zoltán–Nádasdy László művei alapján a forgatókönyvet Vincze Zsuzsa, a Magyar Nemzeti Táncgyűttes művészeti főmunkatársa írta, zeneszerző: Lakatos Robi, szereplők: Cserhalmi György m.v., Szűcs Nelli, ifj. Vidnyánszky Attila e.h., Kiss Andrea e.h., Farkas Dénes. Az előadás társrendező-koreográfusa Zsuráfszky Zoltán, rendezője pedig Vidnyánszky Attila. Az előadás az évad hátralévő részében havonta több alkalommal, április 27-én pedig a MITEM nemzetközi fesztiválközönsége előtt is látható. Zsuráfszky Zoltán művészeti vezető rendezésében április 13-án

a MOM Kulturális Központban a legendás Élő Martin Archivum sorozat Kalotaszeg című műsora mutatkozik be. Az előadás a kiváló néprajzkutató és tudós, Martin György táncfilmzéseinek bonchidai és türei útvonalt követve e csodálatos tánc- és zenekultúrát mutatja be.

A Nemzeti Táncszínház szervezésében tavaszszal is láthatók a Magyar Nemzeti Táncgyűttes nagy sikerű gyermekműsorai és ifjúsági előadásai. Április 9-én és 22-én a Tündérmese, május 7-én a Csipkerózsika várja a legkisebbeket a Marcsi Közösségi tér színháztermébe, április 25-én pedig Százhalombattára, a Barátság Művelődési Központba A Tenkes kapitánya várja a közönséget.

Körhinta

Fotó: Váradi Levente

A kérdés örök: FÉRFI ÉS NŐ EGYÜTT? HOGYAN?

Fotó: Gálos

A Miskolci Balett Fellini által inspirált, táncnyelven megszületett válasza újszerű produkciót hoztak létre.

A Férfiak, nők, Fellini című produkció két nagyon karakteresen különböző részben szól az alapkérdésekről. Az elsőben a férfi koreográfus, Kozma Attila történetmesélés feldolgozásban, az Országúton című filmre építve beszél arról, hol tart ma a férfiak és a nők egymással való viszonya; a két nem mennyire és mi miatt képtelen szót érteni. És arról, hogyan megyünk el útelágazások mellett, majd döbbenünk rá, később, hogy volt valaki mellettünk, akivel sikerült volna a változtatás. A kortárs tánchoz

nem Nino Rota filmzenéjét, hanem Giovanni Sollima balladisztikus hangulatú muzsikáját választotta az alkotó.

A második rész koreográfusa, Stayce Camparo kortárs balett hozott létre, amit nem egy Fellini-műre, hanem a rendező világára, esztétikájára épített fel több előadótól válogatott modern - spirituális hatásokat sem nélkülöző -, változatos stílusú elektronikus zenére.

A Férfiak, nők, Fellini című táncelőadás premierjét a Miskolci Nemzeti Színház Csarnokában — Zeke Edit modern díszletei között és jelmezeiben — március 8-án, azaz nőnapon tartották.

TURNÉRA INDUL a *Suspiros*

Fotó: Kanyó Béla

Pirók Zsófia

Pirók Zsófia, aki első külföldiként szerezte meg diplomáját a sevillai Conservatorio Profesional de Danza intézményében flamenco szakon, tavaly Fülöp Viktor táncművészeti ösztöndíjat nyert alkotóművész kategóriában. Ennek gyümölcseként jött létre a *Suspiros – Sónhajok* című darab spanyol zenészek közreműködésével. Az autentikus flamenco alapokra épülő táncprodukció premierje 2014. november 12-én volt a Nemzeti Táncszínházban. Ezt követően az előadás sikerrel vendég-

szerepelt Madridban, a Flamencos y Otras Aves fesztiválon mint egyetlen táncos produkció. Április 27-e és május 10-e között a darab hazai turnéra indul, ennek keretében több nagyobb városban is bemutatkozik. Közreműködők: flamenco ének – Cristina Soler (Sevilla), flamenco gitár – Juan José Bando (Sevilla), ütőhangszerek – Tar Gergely, hegedű, ének – Szirtes Edina Mókus, tánc, koreográfia, ötlet, rendezés – Pirók Zsófia.

Box mindhalálíg – A SPORT DRÁMÁJA

2015. május 9-én mutatja be a Gödöllő Táncszínház F. X. Toole: *Millió dollár bébi* című novellájából készült *Box mindhalálíg* (Million Dollar Baby) alkotást. Emberi történet a kiút keresésétől a sikerig. Küzdelem, elképesztő akarat, céltudatosság, nyers tehetség, a múlt fájdalma és remény az emberi és családi kapcsolatért. Az út rögös, a siker megérdemelt, de az igazi küzdelem csak a címeccs után következik, amelyhez több lélekre és bátorságra lesz szükség, mint eddig bármihez. A táncszínház a három

főszerepre Turi Sándor Harangozó-díjas táncművészt, Szabó Zoltánt, a Zerobalett társulat tagját, valamint Safranka-Peti Zsófiát, a Magyar Táncművészeti Főiskola Táncpedagógusképző Intézetének hallgatóját kérte fel. Koreográfia: Kézér Gabriella–Vajda Gyöngyvér, zeneszerző és zenei rendező: Mihály Tamás Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas zeneszerző, az Omega együttes tagja, rendező: Arday Tamás filmrendező, operatőr, dramaturg.

25 év után ismét a színpadon A MAGYAR MENYEGZŐ

A Magyar Állami Népi Együttes a Magyar Menyegzővel lép fel a Tavasz Fesztivál keretén belül, számos más együttessel és művésszel együtt, április 24-én este 8 órakor a Papp László Budapest Sportarénaiban.

1990 márciusában, az első szabad választás napján mutatták be Novák Ferenc Magyar Me-

nyegző című koreográfiáját. A tomboló sikerű produkciót 1991 márciusában megismerték a Budapesti Tavasz Fesztivál keretében, elsőprór ovációval. 25 év – egy ezüstlakodalomnyi idő – elteltével a fesztivál újraálmódott formában mutatja be a táncalkotást.

Az elmúlt két és fél évtizedben egy új nemze-

dék nőtt fel, nagyszerű együttesek, tehetséges és nagy formátumú alkotók sora szenteli munkásságát a magyar néphagyomány, a Kárpát-medence különlegesen gazdag folklórkincsének ápolására, színpadi megfogalmazására. A kerek évforduló nagyszerű alkalom arra, hogy létrejöjjön újra egy olyan reprezentatív előadás, amely egyszerre lehet összefoglalása és méltó ünnepe a műfajnak

Baletthonap AZ ERKEL SZÍNHÁZBAN

Fotó: Andrea P. Merlo

Karamazov testvérek, Oláh Zoltán

Május 23-án egy Seregi-klasszikussal veszi kezdetét a Baletthonap az Erkel Színházban. A Delibes-zenére készült Sylvia ókori görög mitológiai alakok naiv szerelmét feldolgozó történet, amely Seregi keze nyomán úgy válik izgalmas, korszerű előadássá, hogy az újrakomponált szövegek könyvben a szerelmi háromszögek megjelennek a bukolikus balettet játszó újkori társulat kulisszák mögötti civil életében is. A darab május 23-tól hat alkalommal látható az Erkel Színházban, a sorozat első előadása előtt adják át a 2015. évi Seregi-díjat, amely az aktív koreográfusgeneráció tehetséges alkotóinak elismerését szolgálja, egyúttal emléket állít Seregi Lászlónak.

A Sylvia-szériával egy időben nagyszabású fotókiállítás nyílik az Erkelben: Gács Tamás és Emmer László képei a Magyar Nemzeti Balett

társulatát mutatják be, és megelevenítik a repertoáron tartott előadások leglátványosabb jeleneteit. A két évad (2012/2013 és 2013/2014) végén megtartott, I-I hetet igénybe vevő alkotói munkában 43 táncos vett részt. A kiállítás egy hónapig lesz látható az Erkel közönségforgalmi tereiben.

Az évadot Boris Eifman mára már klasszikussá vált koreográfiájával, a Karamazov testvérekkel zárja az Opera balettegyüttese. A koreográfus a szereplők közt feszülő viszonyrendszereket az általa „pszichológiai balettnak” nevezett megközelítésből ábrázolja: nemcsak a cselekményt, hanem a karakterek belső vívódásait is fontosnak tartja a tánc nyelvén megfogalmazni. A darab június 19-től látható az Erkel Színházban, a Magyar Nemzeti Balett előadásában.

ÉN, LEONARDO – *A fény születése, az ExperiDance új produkciója*

A kor hírességeként mutatkozik be Leonardo da Vinci az ExperiDance Én, Leonardo – A fény születése című legújabb előadásában, amelyet először 2015. április 17-én, 19.00 órától láthat a közönség a RaM Colosseumban.

Az új darab az idén 15 éves jubileumát ünneplő társulat 15. egész estés produkciója, amelyben a reneszánsz polihisztor életútjának kevésbé ismert epizódjaira derül fény: milyen volt valójában, miből élt, kit szeretett?

Román Sándor, az ExperiDance alapító-koreográfusa szerint a műben Leonardo híres festményei is megelevenednek majd, így a Mona Lisától kezdve a Sziklás Madonnáig számtalan kép jelenik meg a színpadon, sőt a Vitruvius-tanulmánnyal is játszanak a koreográfiákban. A díszlet, a jelmezek és a cselekmény modern stílusban közelíti meg a reneszánsz korát.

Az olasz életérzés nem először bukkan fel a társulat repertoárjában, az első ilyen témájú darabot, a Szenvedélyem, Velence című produkciót egy éve játsszák folyamatosan telt házak előtt.

Nagyon erős a Fölszállott a páva harmadik évfolyamának mezőnye

A beérkezett 560 produkcióból 356 jutott tovább az MTVA és a Hagyományok Háza közös népzenei és néptáncos tehetségkutató vetélkedőjének területi válogatójába.

Az előválogatón a nevezésekkel együtt beérkezett demófelvételek alapján néptánc, hangszeres népzene és népdal kategóriában öt-öt fős grémium értékelt a produkciókat. A zsűri tagjai voltak többek között: Árendás Péter és Agócs Gergely népzene-kutató, Eredics Gábor népzene-sz, Fábián Éva népdalénekes, Kobzos Kiss Tamás népzene-sz, zenetanár, Sándor Ildikó néprajzkutató, Tímár Böske, a Csillagszemű

Táncgyűttes művészeti igazgatója. A területi selejtezők Magyarországon és Erdélyben lesznek áprilisban és májusban.

A zsűri örömdetesnek tarja, hogy a délvidéki és az erdélyi, gyimesi és moldvai csángó versenyzők mezőnyének szakmai színvonala egyáltalán nem marad el az anyaországi gyerekekétől. A felvidéki versenyzők számában viszont az előző évekhez képest erős visszaesést tapasztalnak a szervezők, amit az alapfokú művészeti oktatás hiánya okozhat.

A legnépszerűbb az énekes szólista kategória,

ami a Kodály-módszerig visszavezethető magas fokú zenei képzésnek, valamint a tánczázsmódszer hatékonyságának köszönhető. Megnyugtató volt a fiatalok körében tapasztalt magas szintű ének-, tánc- és hangszeres tudás, ezek színvonalától viszont némileg elmaradtak a népi gyermekjátékok színpadra állított változatai.

65 ÉVES az MTF

Fotó: Apai Márton

Idén ünnepli megalapításának 65. évfordulóját a Magyar Táncművészeti Főiskola (MTF, elődje az Állami Balett Intézet). Az évfordulóra az európai partneriskolákból mintegy hetven növendék érkezik Budapestre, és négy napon át ven-

dégeskedik az intézményben, egyebek mellett a Wiener Staatsoper, a Szlovén Ifjúsági Balett, a drezdai Palucca Hochschule, a berlini Staatliche Ballettschule, az izmiri és a stuttgarteri iskola képviselteti magát.

Április 28-án a hét európai táncakadémia növendékeivel együtt a főiskola legjobbjai nagyszabású gálaműsort adnak a Művészetek Palotája Fesztivál Színházában Fiala Fesztiválózókkal címmel.

Ángel Rojas és Carlos Rodríguez: Titanium

Fotó: Ráfa Abella

SZTÁREGYÜTTESEK a tavaszi fesztiválszínpadokon

AZ IDÉN – AKÁR ÖRÜLÜNK ENNEK, AKÁR NEM – SZÓ SZERINT ÁTFEDÉSBE KERÜL A BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL A BUDAPESTI TÁNCFESZTIVÁLLAL. AZ ELSŐ, A TÖBB ÉVTIZEDES MÚLTAL BÜSZKÉLKEDŐ BTF TALÁN MEGELÉGELTE, HOGY HAGYOMÁNYOS, MÁRCIUSI „MŰSORIDEJE” ALATT RENDRE SZAKAD AZ ESŐ ÉS FÚJ A HIDEG SZÉL (HA ÉPPEN NEM HAVAZIK), S „NÉZŐBARÁTABB” PERIÓDUS UTÁN NÉZETT. DE BÁRMI LEGYEN IS A VÁLASZTÁS OKA: A TÁNCKEDVELŐK EZÚTTAL KICSIT TÖMÉNYEN KAPJÁK A KÜLÖNLEGESSÉGEKET.

Szöveg: Lőrinc Katalin

A két rendezvény preferenciája a külföldi táncársulatok terén nem tér el lényegesen, vagyis fordítsuk meg: a fesztiváljáró társulatok kínálata nyilván adott. Mindkét program minőséget, kuriózumot, s valamelyes „befutottságot” keres és kínál, szükségszerűen olyanokat, amelyek a hazai finansziális kereteket sem feszítik szét.

Első pillantásra annyi általánosítható, hogy a meghívott műsorok eltérő generációk együttműködését, valamint műfaji határátlépéseket prognosztizálnak e bő két hétre Budapest nagyobb színpadain. Már-már „patinás” nevű alkotók dolgoznak a legfiatalabbakkal, miközben az utca műfaja keveredik a színpadon az „elit magas művészettel”.

Az idei válogatás nem csupán azért jó, mert a hozzánk ellátogató együttesek valódi minőséget képviselnek, hanem azért is, mert épp arra a nyitottságra világít rá ez a szelekció, amely a jelenlegi színpadi alkotóművészetet csaknem világszerte jellemzi: műfaji

határátlépések és fúziók akár egy-egy előadáson belül, valamint a generációk, technikák, stílusok közti falak leomlása.

Időrendben elsőnek a Budapesti Tavaszi Fesztivál vendége, a holland **NDT2** kívánczik e listára. A világhírű társulat juniortagozata máris példa arra, hogyan mutatkozhat meg a legfiatalabb generáció egy már-már klasszikusnak számító kortárs alkotó repertoárjában: Johan Inger (1967), aki évekig a Cullberg Balett vezető koreográfusa volt, 2009 óta a Holland Táncszínházban is betölti ezt a posztot. Ezúttal legfrissebb repertoárdarabjait mutatja be április 22–23-án a Müpában azokkal a fiatalokkal, akikre az jellemző, hogy szakmai tudásuk, virtuozitásuk, lendületük semmivel sem marad el a „nagy” társulaté mögött. Johan Inger stílusának alakulására egyaránt óriási hatással volt Jiří Kylian (NDT) és Mats Ek (Cullberg Balett), így aztán műveire a muzikalitás, valamint a lendületes mozdulatfűzés mellett a drámaiság és a humor is jellemző.

Hofesh Shechter: Fragments

Fotó: Iwona és Jaroslaw Ciełkowscy

Hofesh Shechter eddigi életútja mintapéldája annak, hogyan tűnnek el napjainkban a határok független, kísérletező, kockázatvállaló alkotói munka és a „királyi” intézmények repertoártevékenysége között. Esetében a királyi szó leírásakor el is hagyhatjuk az idézőjelet, mert a kortárs táncos és zenész egyéni útkereső Shechter az idén a londoni Royal Ballet számára is készített darabot!

Még a Batsheva Társulat táncművészeként megkezdte zenésztanulmányait is, amelyeket Párizsban folytatott, így koreográfusi munkáját úgy indította 2002-ben Nagy-Britanniában, hogy darabjai zenéjét maga komponálta. Az egy évvel később készült Fragments (amelyet szintén láthatunk a Budapest Táncfesztiválon április 27-én a Müpában) azonnal nemzetközi figyelmet kapott, talán éppen azzal a kivételesen érzékeny (pengeélesen pontos és mégis emocionális) muzikalitással, amely a két műfajú alkotó védjegye azóta is. Shechter ráadásul nem szépeleg, nem elégszik meg azzal, hogy műves eszközei akár önmagukban is lenyűgözik a befogadót: érzékenyen nyitott a társadalom problémáira – ezt Cult című darabja (2004) bizonyíthatja majd számunkra a Művészetek Palotája színpadán. Meglepetés lesz viszont friss darabja, amely egyelőre csak a New work címet viseli. A társulat legfiatalabb táncosai számára készítette az idén, akik ezen a turnén a régi darabjait is interpretálják. A magyar Rónai Attilát, aki két éve tagja társulatának, ezúttal azért nem láthatjuk Budapesten, mert 22 évével már az idősebbek közé számít...

Ő maga így nyilatkozott erről:

Rónai Attila: Amikor megtudtam, hogy a társulat Budapestre készül, nagyon izgatott voltam, hogy végre a saját hazámban is be-

Rónai Attila

mutathatjuk az egyik darabunkat. De mivel Hofesh indított egy „új generációt” nyolc táncossal, így nekem ez a lehetőség most nem adatik meg. Ráadásul ezalatt épp máshol turnézunk.

L. K.: Mit nyújt számodra az a tény, hogy ennél a különleges alkotónál dolgozol?

R. A.: Óriási megtiszteltetés, hogy a Hofesh Shechter Company-nál táncolhatok. Két és fél éve költöztem Londonba, és azóta annyi mindent tapasztaltam, láttam, hogy nem győzöm hová rakni mind-ezeket... De mindig is ilyen gyerek voltam: nem tudtam egy helyben ülni öt percig sem. *

L. K.: Mi köt le leginkább az élmények közül?

R. A.: Folyamatosan el vagyunk foglalva turnékkal, új kreációkkal és workshopokkal. De így is élvezem, ami körülöttünk zajlik; ismerkedni, előadásokat nézni, megismerni mindenfajta embert és persze lazítani...

L. K.: Üzensz valamit az itthoniaknak a fesztivál kapcsán?

R. A.: Egyszerűen csak: nagyon jó szórakozást kívánok a Tavasz Fesztiválra – az előadásokhoz meg sok-sok érdeklődőt!

A **Hofesh Shechter Company** mindhárom darabját deGeneration címmel április 27-én láthatja a hazai közönség a Nemzeti Táncszínház szervezésében, a Budapest Táncfesztivál keretében a Müpa Fesztivál Színházában.

A **Random Dance**, az angol Wayne McGregor társulata évek óta visszatérő vendég a Trafó Kortárs Művészetek Házában. A 90-

es évek fenegyereke, a folyton valamilyen vizuális (újabbán digitális) eszközzel kísérletező McGregor – ezúttal a Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében – április 24–25-én megint novumot mutat be nálunk. A 2013 őszi színpadra állított Atomos a különböző látványelemek izgalmas kombinációjával, a tervezők együttes alkotói műhelymunkájával jött létre. A jelmezeket például egy divattervező cég, a Studio XO úgy alkotta meg, hogy a tervezők mindenféle textilből, műanyagból és egyéb anyagokból a táncosok jelenlétében készítettek elemeket, s ők azokkal (testükön, kezükben, rajta, mögötte és így tovább) szabadon improvizáltak, keresték a mozgáslehetőségeket, míg a számítógépen különféle digitális képrögzítő és -manipuláló technológiákkal folyamatosan követték ezeket a mozdulatokat. E kísérletező fázis nyomán születtek meg a jelmezek, és hasonló organikus együttműködés volt jellemző a díszletet helyettesítő vetítések, valamint háttérképek kialakításakor is. A színpadi előadás ennek a hosszú, aprólékos műhelymunkának az eredménye: néha lélegzetelállító szépségű az irracionálist súroló látványvilággal.

Az immár középkorú, befutott mesterré avanszált Wayne mozgásanyagát a szubtilis, finom gesztusok jellemzik. A táncostesteket nemcsak emberi, hanem növényi, állati minőségeket is felmutató jelként kezeli, színpadtechnikai eszközei pedig éteri szintekre emelik előadásai hatásvilágát. Nem politizál: művészete könnyed és organikus. Művei immár a világ legjelentékenyebb társulatainak repertoárját gazdagítják.

Míg az előző három előadás – dacára a stílári és műfaji eltéréseknek – alapvetően balett- és moderntánc-alapokon kibontakozott, kortárs tánc műfajcsoportjába „zsuppolható”, az utolsóként említett vendégek egész más irányból „közelítenek”. **Ángel Rojas és**

Carlos Rodríguez 1995-ben közösen alapította a Nuevo Ballet Espanol nevű, alapvetően a flamenco, valamint a spanyol táncok nyelvezetéből építkező társulatot. Repertoárjuk azonban ennél sokkal színesebb: a leggyakrabban ma is a hagyományos flamenco zenére dolgoznak, mégis számos váratlan formai elemmel frissítették fel a hagyományos táncot. Sőt nem csupán új ritmikákat, vendégelemekkel bővített mozdulatanyagot vegyítettek a jellegzetes flamenco szótárral, nemcsak a testhasználaton változtattak, de – mint látni fogjuk – a mai generáció utcai táncait is beemelik a mozgásanyagba. A diszkó, a rock, a break különösen akkor nyer izgalmas formát repertoárjukban, amikor azt eredeti, klasszikus flamenco zenére és ének kíséretre táncolják. A még ma, 40 évesen is aktív táncos szerzőpáros repertoárja friss, vérpezsdítően ritmikus, műveik hatása a tempókban, a virtuóz ritmikában, a látványos térhasználatban, de mindenekelőtt a szereplők között vibráló gigantikus energiákban rejlik. A Titanium, amelyet a Műpa Fesztivál Színházában május 2-án és 3-án láthatunk a Nemzeti Táncszínház által szervezett Budapest Táncfesztivál keretében, egy sziporkázó „all-male show”: kemény és virtuóz. Hagományos értelemben vett cselekménye nincs, azonban végig izgalmas: a testek versengése, már-már harci helyzetek, ütközetek színhelye az az előadói tér, amelyen a hagyományos flamenco zene a lehető legújabb hiphopritmusok által megbolondítva is nemesen uralkodik. Tizenkét férfitest sötét, testhezálló, modern jelmezekben, valahol a show és a magas művészet határmezsgyéjén úgy, hogy észre sem vesszük, mikor melyik térfélen vagyunk.

Szeretünk jajgatni – nem alaptalanul persze –, hogy pénzhiány miatt mi mindenhez nem férhetünk hozzá Magyarországon. Nos ilyen töménységben, mintegy tíz napon belül ennyi világklasszis – soha rosszabbat!

Random Dance: Atomos

Fotó: Ravi Deepres

XI. MAGYAR TÁNCFESZTIVÁL

HUNGARIAN DANCE FESTIVAL
UNGARISCHES TANZFESTIVAL

GYŐR, 2015.

JÚNIUS | JUNE | JUNI 15-21.

WWW.MAGYARTANCFESZTIVAL.HU

WWW.GYORIBALETT.HU

Győri Balett
BALLET COMPANY OF GYŐR • HUNGARY
Nemzeti Művelődési Intézmények Országos Szövetsége

A fesztivál rendezője

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR
Szendeki Jánosok

Társrendező

MAGYAR TÁNCMŰVESZETEK SZÖVETSÉGE

Szakmai védnök

NEMZETI
TÁNCSZÍNHÁZ

Együttműködő partner

nka
Nemzeti Kulturális Alap

MMA
MAGYAR
MŰVESZETI
AKADÉMIA

HOTEL
RÁBA
CITY CENTER

KISALFÖLD
A Család Napirendje

Audi
Hungaria

20

11

A HATTYÚK TAVA

A tisztaság madarától a hasadt lélekgig

ÖT ÉV UTÁN TÉR VISSZA AZ OPERAHÁZBA AZ EGYETEMES BALETTIRODALOM EGYIK LEGISMERTEBB ÉS LEGKEDVELTEBB ALKOTÁSA, A HATTYÚK TAVA. A NŐSÜLNI KÉNYTELEN HERCEG ÉS A HATTYÚVÁ VARÁZSOLT LÁNY SZERLEMÉNEK VISZONTAGSÁGA, AZ EGYIK LEGSZEBB OROSZ ROMANTIKUS MESE HOLLYWOODOT IS MEGHÓDÍTOTTA (FEKETE HATTYÚ). A TÖRTÉNETET 1895-BEN MARIUS PETIPA ÉS LEV IVANOV ÁLMODTA BALETTSZÍNPADRA, S A CSAJKOVSZKIJ ZENÉJÉRE KÉSZÜLT KOREOGRÁFIA MÁIG MEGTALÁLHATÓ A LEGNAGYOBB EGYÜTTESEK REPERTOÁRJÁN SZERTE A VILÁGON. A KLASSZIKUS MŰVET 1988-BAN RUDI VAN DANTZIG ÉS TOER VAN SCHAYK DOLGOZTA ÁT, ÁPRILIS 25-ÉN – MAJD TOVÁBBI NYOLC ALKALOMMAL – EZT A VERZIÓT LÁTHATJA A KÖZÖNSÉG AZ ANDRÁSSY ÚTI DALSZÍNHÁZBAN.

Szöveg: Gara Márk

Vannak olyan madarak, amelyek évezredek óta vonzóak az emberek számára. Ilyen a hattyú, számos mese főszereplője is. Az egyikben a királykisasszony csalánból gúnyát készít a hattyúvá változtatott fivéreinek, hogy ezzel váltsa meg őket a gonosz boszorkány átkától, Andersennél pedig a rút kiskacsából válik pompás hattyú. A görögöknél Apollón fogatát húzták e madarak, a finnnekél a Kalevala szent állata, a germán mitológia valkürjei pedig gyakran veszik fel alakját. Molnár Ferenc utolérhetetlen színművében már óvatosabban fogalmaz a hattyúkat illetően. Mert mi a hattyú? – kérdezi az ifjú Alexandra hercegnőtől leendő anyósa „A természetrajz is azt tanítja, hogy a hattyú csak egy fenséges

kacsa, és ha szárazföldre lép, akkor ez azonnal ki is derül róla.” Minden fenséges képzet ellenére a hattyú a legagresszívebb madarak egyike. Nagy testű, ádáz harcos, amely ingerlésre vagy veszélyre sziszegő hangot hallat, és nyomát sem találjuk annak a kultúrtörténeti toposznak, amely szerint halála előtt minden hattyú énekel egyet elbűvölő hangján.

A művészetekben, s különösen a táncban, a hattyú egyet jelent a finomsággal és a tisztasággal. Mindez A hattyú halálának, vagy más fordításban A haldokló hattyúnak, a Mihail Fokin által koreografált szólónak és az azt sikerre vivő Anna Pavlovának köszön-

hető. Pavlova a 20. század elejétől haláláig Terpszikhoré papnőjeként táncolta nagy átéléssel a számára készített miniatúrt az egész világot felölelő turnéi során. A hattyú a védjegyévé vált, mindenhol eltáncolta a Saint-Saëns zenéjére készült etűdöt, és még londoni háza, az Ivy House parkjában is e madarakat tartotta. Természetesen nemcsak Fokin miatt lett népszerű a hattyú, hanem azért is, mivel Pavlova egy újfajta, törekeny és mégis erős, ráadásul átszellemült táncosnőtípust testesített meg, amely – a balett műfaját is népszerűsítve – divatot teremtett. Mostanában – szintén a hattyú ürügyén – a mozivászonon tűnt fel olyan produkció, amely ismét a balett felé irányította a közönség figyelmét. Igaz, a Fekete hattyú című film inkább a hasadt női lélekre és a balettegyüttesben zajló vetélkedésre hegyezte ki a történetet.

A hattyúk tava című balett története 1871-ig nyúlik vissza, amikor Csajkovszkij saját szórakoztatására egy „kis balettet” kezdett komponálni, amelyben már megjelent a hattyúmotívum.

A négyfelvonásos balettet 1877-ben mutatták be Moszkvában Reisinger koreográfiájával, ám csekély sikert aratott. Reisinger táncolhatatlannak ítélte az orosz zeneköltő muzsikáját, és ehhez mérten sikerült a mű színpadra vitele. Csajkovszkij már elismert komponista, sőt balettszerző volt, amikor A hattyúk tava partitúrája még mindig a Bolsoj kottatárában porosodott. Csak 1894-ben vették elő újra a balettet, az első fehér felvonás erejéig, amelynek sikerre Lev Ivanov tehetségét dicsérte. A Csajkovszkij halálának első évfordulójára készült részlet végre arra sarkallta Marius Petipát és Lev Ivanovot, hogy az egész művet színpadra állítsa. A premier 1895-ben zajlott le, és ez minden klasszikus változat alapja.

A hattyúk tava hihetetlen sok feldolgozással büszkélkedhet, ezernél is több változata született. A klasszikusok, amilyen a Rudi van Dantzig-féle verzió, csak apró részletekben térnek el (például a partitúrából kihagyott zenék vagy a zárt számok sorrendje), a történet vezetése lényegében mindegyikben azonos. A herceg beleszeret a hattyúvá varázssolt Odette-be, akinek szerelmet és szabadságot ígér. Siegfried herceg azonban a varázsló ármánya folytán nem tudja teljesíteni esküjét, ugyanis Rothbart a saját lányát, az Odette-re megtévesztésig hasonlító Odile-t viszi el a bábra. Az utolsó felvonásban eredetileg a szerelmesek a kiáradó tóban lelték halálukat, Petipa szerint azonban egy balettnek nem lehetett negatív befejezése, ezért megváltoztatta a koráb-

bi véget, így a varázsló bukott el a happy end kedvéért. Sokkal érdekesebb számba venni azon változatokat, amelyek egyre távolabb kerültek az eredeti történettől és a megszokott koreográfiai kánontól. Az újraalkotók zöme immár nem a nő-hattyú szerep vagy a jó-rossz karakter kettősségében vélte felfedezni az újdonságot, hanem a herceg alakjában. Így az ifjú Siegfried karaktere egyre bővült. Íme néhány variáció ugyanarra a témára: az önimádó uralkodópalánta a nősülés helyett inkább fantázia-világba menekül; a herceget elnyomja anyja erős személyisége; az apátlan, árva herceg képtelen a szerelemre, csak álomvilágban, hattyúk között képes rá; egy bomlott elméjű herceg kalandjai a vízbe fúlásig; a herceget megkörményező homoszexuális barát miatt a szereplő elbizonytalanodik nemi identitását illetően. Amint látható, a skála meglehetősen széles, amelynek egyik végpontját Matthew Bourne alkotása jelenti, amelyben a herceg egyértelműen meleg hőssé válik, miközben a hattyúk egytől egyig férfiak lesznek. Ebben a kontextusban a „hattyúság” teljesen megfosztatik a női princípiumtól, ráadásul az angol monarchia aktuális problémái is beépülnek a táncműbe. Egészen más úton indult el John Neumeier, aki a neuschwansteini kastély építőjét, a nagy Wagner-rajongó bajor II. Lajos életét ötvözte – Hattyúk tava-illúziók címen – az eredeti balettel.

Budapesten 1951-ben mutatták be A hattyúk tavát Aszaf Messzerer változatában, amely több „vérfrissítésen” esett át az évtizedek alatt. Ezt 1995-ben váltotta le Vámos György gyönyörű kiállítású, a történetet pszichológiai alapra, lényegében anyakomplexusra építő verziója. 2001-ben orosz-szovjet előképek alapján ifj. Harangozó Gyula és Pongor Ildikó jegyezte a néhány évvel ezelőttig repertoáron szereplő balettet. Ezt az előadás-sorozat fogja leváltani az 1988-ban keletkezett, a holland Rudi van Dantzig által készített adaptáció. A Holland Nemzeti Balett számára koreografált előadás hazai bemutatója mellett az döntött, hogy nagyon igényes alkotás, rengeteg táncossal. Talán ez az egyik leghosszabb verzió, amely a világ balettszínpadain látható, tele olyan feladatokkal, amelyek a kartáncostól a szólistáig kihívást jelentenek. Emellett a Toer van Schayk által készített pazar látvány a nagy németalföldi festők (Rubens, Vermeer, Frans Hals) látványvilágát idézi. Érdemes lesz tehát megnézni, hogy miként képzelte el A hattyúk tavát egy holland alkotó, akit A piros cipellők című táncfilm indított el a tánc felé, és aki úgy vélekedett saját magáról, hogy „egy pasi a klasszikus és a modern tánc között”.

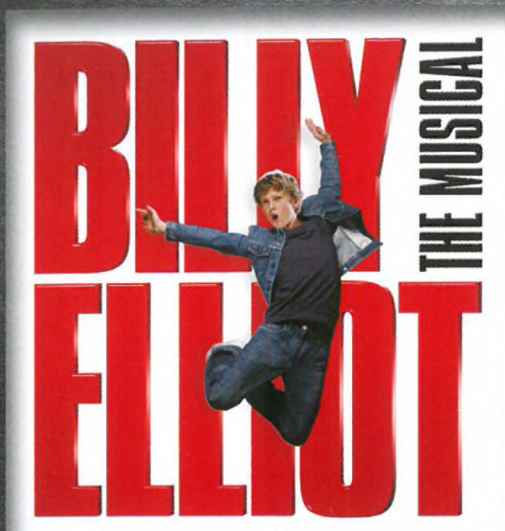

Matthew Bourne: A hattyúk tava

Fotó: Helen Maybanks

Petipa–Ivanov–Grigorovics: A hattyúk tava (Bolsoj színház)

VILÁGHÍRŰ MUSICAL AZ ERKEL SZÍNPADÁN

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ 2016 NYARÁN ÁLLÍTJA SZÍNPADRA AZ ERKEL SZÍNHÁZBAN A BILLY ELLIOT CÍMŰ MUSICALT SZIRTES TAMÁS RENDEZÉSÉBEN. A FŐSZEREPRE 9-11 ÉVES KISFIÚKAT KERESTEK A MÁRCIUS ELEJÉN MEGTARTOTT CASTINGON. HÁROM HÉT ALATT TÖBB MINT HATVANAN JELENTKEZTEK BILLY SZEREPÉRE. A KIÍRÁS SZERINT JÓ MOZGÁSÚ, SZÉP HANGÚ, ELEVEN KISFIÚKAT VÁRT AZ OPERAHÁZ, AKIK KÖZÜL TÖBB ROSTÁN KERESZTÜL VÁLASZTIK KI A LEGTEHETSÉGESEBBEKET. OTT JÁRTUNK A VÁLOGATÁS ELSŐ NAPJÁN.

Szöveg: Braun Anna | Fotó: Éder Vera

Bálint mozgása nagyon pontos, messze ő a legmagasabb a csapatban, s mint kiderül, tizenhárom évével a legidősebb is. Ha elvéli a lépést, ha nem, magabiztosan rávigyorog a koreográfusra, Tihanyi Ákosra. A sóskúti fiú 18-szoros magyar karatebajnok, évekkal ezelőtt pedig néptáncolt.

Hetedikes vagy. Művészeti iskolában tervezed eltölteni a következő éveket?

Igazság szerint egyáltalán nem gondoltam, hogy színész leszek. Most csak kiprobálom magam.

Akkor mivel vett rá anyukád, hogy ide gyere?

Szeretem a táncot, szeretem a zenét is. Azért rávenni nem kellett, kíváncsi voltam nagyon, hogy mindez milyen lehet. Másfél évig dolgozunk a szerepen, azalatt meg lehet tanulni szteptáncolni is, ez érdekel.

Láttad a Billy Elliotot?

Apukám látta Londonban. Én csak részleteket láttam belőle. Anynyit tudok, hogy Billy egy nagyon szegény faluban él, az apukája azt akarja, hogy bokszoló legyen, ő azonban balettozni szeretne,

és titokban átjár a lányok táncórájára. Aztán – szintén titokban – a tanára felvételizteti egy tánciskolába, és amikor felveszik, az apja is megbékél ezzel.

Dávid Veszprémből érkezett, a legapróbb mozdulatai is azt üzenik, állt már színpadon. Hároméves kora óta néptáncol – ez a kiírás szerint is előny. Egy musicalstúdióban tanul énekelni és mozogni, s elmeséli, hogy néhányszor már játszott a Petőfi Színházban, fellépett az ottani Légy jó mindhaláligban. Fesztelenül és természetesen válaszolgat a kérdéseinkre, gyorsan kiderül, hogy elmúlt már 11 éves.

A NEM FELISMERT TEHETSÉG FÁJDALMAS TUD LENNI

Maga a kiválasztás is arról szól majd, amiről a darab? – kérdeztük Szirtes Tamás rendezőt. – **Lesz-e valós jelentősége?**

Olyannyira, hogy ha ez a casting nem sikeres, akkor nem lesz előadás. A főszerepre kiválasztott fiú sorsa és személyi státusa a mi szempontunkból most nem érdekes, annál inkább fontos, hogy minden szükséges adottsága és képessége meglegyen. Nem képzett táncosok közül válogatunk, de jó lenne, ha már foglalkozna a táncsal és jó viszonyban lenne a testével. Először 8–15 gyereket választunk ki, majd egy két hónapos intenzív képzést követően

Pontosan 30 évvel ezelőtt a Thatcher-kormány gazdasági ésszerűségekre hivatkozva halálra ítélte az északkelet-angol bányavidéket. Miközben a kereset nélkül maradt családok utcai demonstrációkat szerveznek, Billy Elliot saját életének legnagyobb döntését hozza meg: a két fiát egyedül nevelő munkanélküli apa ellenérzéseivel dacolva, a férfias boksz helyett a „lányos” balettórákat választja. Lee Hall forgatókönyvének zsenialitását az adja, hogy nem kizárólag a táncról és a táncért szól, hanem a tehetség felismeréséről és elfogadásáról, a küzdelemről, amely néha kívül és belül egyaránt zajlik. A történetből készült nagysikerű filmben csak „hab volt a tortán”, hogy a balett-tanulóit záró, immáron neves William Elliot szerepét az egyik legismertebb angol táncos Adam Cooper alakította a nem kevésbé híres Matthew Bourne-féle A hattyúk tava egyik jelenetében. Az Oscar-díjra is jelölt, 2000-ben bemutatott filmből öt év elteltével musical született Elton John zenéjével, tíz esztendővel később – az idén tavasszal – pedig megkezdődnek az előkészületek a budapesti bemutatóra is.

Hogyan találtál rá erre a válogatásra?

Anyukám helyettesített a veszprémi színházban, és az igazgató szólt neki.

Mikor álltál életedben először színpadon?

2009-ben. Kilencévesen.

Mit tudsz Billy Elliotról? Tudod, hogy mi lesz a feladat?

Billy nagyon életteli fiú, aki néha elszáll önmagától és erőszakossá válik. A filmből ez derül ki.

A pihenőszoba sarkában széles mosollyal és törött ujjal vár ránk a legfiatalabb jelentkező, a kilencéves Balázs. Utóbb kiderül, hogy a második csoportban, a profik között van. Balázst a rosta előtt egy nappal találta el – állítása szerint egészen véletlenül – egy kendőbot. Mégsem viseli meg a baleset, ahogy az sem, hogy így sokkal kevésbé tudja megmutatni tánc tudását. Szintén egy musicalstúdióban csiszolja színészi tehetségét, egyedüli fiúként nyolc lány között.

Tudod ki Billy Elliot?

Megnéztük a filmet, úgyhogy tudom.

Mi tetszett a legjobban Billyben?

Az, hogy jól táncol és nagyon kedves. Az apjával nincsenek jóban, amióta meghalt az anyukája, de Billy megoldja a helyzetet, mert nagyon kitartó.

néhányan maradnak, velük pedig egy éven keresztül dolgozunk tovább. Ez egy csodálatos darab, de minden a két kislán múlik. Muszáj, hogy nagyon felkészültek, nagyon helyesek legyenek.

Általában lehet hosszú távú célja a tehetségkutatásnak?

A tehetségkutatásnak mindig van értelme. A talentum olyan adottság, amely esélyt ad a kiemelkedésre a nehéz közegből. Csak azé, akiben megszületik, és ha mód van arra, hogy kiragogyon, élet-hivatássá is válhat. A felismert képesség csodálatos, a fájdalmas a nem felismert vagy a nem támogatott tehetség. Ebből a szempontból például a televíziós tehetségkutatókat nagyon sokra értékelem, még akkor is, ha esetleg nincs rövid távú eredményük.

Csak hogy sokuknál a tisztavirág-életű ragyogás után a mellőzöttség kegyetlen időszaka következik.

Vizont nekik ebben az időszakban megadatik egy olyan mérvű figyelem, amit az emberek többsége egész életében nem ismerhet meg. Az persze más kérdés, hogy mit kezdenek ezzel a lehetőséggel, és hogyan kezelik ezt a sikert.

Ismer valódi Billy Elliot-történetet? Előfordulhat ma Magyarországon, hogy valaki fényesen tehetséges, és ki tud szabadulni például egy szabolcsi kis faluból, ismertté és elismertté tud válni különböző előképzettség és szakmai tréning nélkül a színházi világban?

Biztosan. A Billy Elliot ezért ilyen népszerű világszerte. Az kivételesen ritka dolog, ha egy tehetség nyilvánvalóvá válik és meg is kapja a szükséges támogatást. Ez a történet a nyolcvanas évek Angliájának sötét, nyomorult világában játszódik. Itt, ha valami igazán távol van az emberektől, az a klasszikus balett.

Sőt, ez egy idegen és lenézett világ egy férfi számára.

Nevetségesnek, nőiesnek és gyanúsak tetszik, igen. A Billy Elliot egy tündérmese, az elemei viszont nagyon is valóságosak. A kiftása persze ideális. Meggyőződésem, hogy ha ez az előadás létrejön, segíti majd azt, hogy a szülők kicsit másképpen nézzenek a gyerekeikre és a gyerekek is bátrabbak legyenek a tehetségükkel. Ha ez a darab hozzásegít a fiatalok önismeretének és a szülők odafigyelésének növeléséhez, akkor már volt értelme.

A darab mennyire akar reflektálni a mára? A válság, az elszegényedés, az előrelépés nehézségeinek világa a miénk is.

Nem vagyok híve a direkt és közvetlen áthallásoknak, a színház ennél szofisztikáltabb és árnyaltabb, az intellektusra jobban alapozó műfaj. Ez a darab nem csak a jelen miatt nagy és megrendítő élmény. 2004 körül láttam, és engem annyira lenyűgözött, hogy élénken emlékszem annak az estének minden pillanatára. Akkor még élt Seregi László, az én csodálatos nagy barátom, akit közvetlenül az előadás után felhívtam éjjel, és mondtam neki, hogy ezt muszáj megkoreografálnia. Ezt a darabot az Operaházban kell játszanunk, ott van a méltó helye, emlékszem, ezt mondtam a telefonban. Ha jól tudom, Laci már nem nézhette meg... De a darabot mégis ott láthatják majd, ahová az első pillanatban álmotuk.

Bár Szirtes Tamásnak van gyakorlata a szereplőválogatásban, ilyen komplikált feltételeket és elvárásokat eddig még nem kellett figyelembe vennie – fogalmazott Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója, akinek meggyőződése, hogy ez a musical az utolsó pillanatban találja majd meg a legkisebbeket, és vezeti el őket a klasszikus balett szeretetéhez és műveléséhez. „Nagyon kevés a fiú a balett világában, az elmúlt években jelentősen visszaesett a jelentkezők száma.” Erről szól a Billy Elliot című zenés darab másorra tűzése és erről szól a casting is. Rövidesen pedig az is eldől, ki játszhatja majd a főszerepet az Erkel színpadán.

Szirtes Tamás rendező és Turkovics Monika, az Opera marketing- és kommunikációs igazgatója

Mindig bennem volt a különtség!

Halász Rita interjúja Feledi Jánossal

Fotó: Penziás Nikolett

Az idei Fülöp Viktor-ösztöndíj koreográfus kategóriájának egyik nyertese Feledi János, a Feledi Project létrehozója, táncművész, alkotó. Tanulmányait az MTF klasszikus balett szakán végezte 2003-ban. Pályáját a Győri Balett tagjaként kezdte, majd a Budapest Balett szólótáncosaként, koreográfusaként dolgozott. Tagja volt a PR-Evolution Dance Company-nak és a BaDora Dance Company-nak. Önálló koreográfiával 2010-ben jelentkezett, az Idők folyamán című művel.

Mit gondol, a kortárs tánc inkább a fiatal generációhoz szól?
Nem kizárólag. Tapasztalataim szerint minden korosztály nyitott rá, mert a mindennapi, monoton munkából való kiszakadást jelentheti. Csak az irányvonalakat érintően lehetnek különbségek, hogy a kortárs táncon belül kihez melyik stílus áll közelebb.

Ön mikor döntött úgy, hogy ez lesz az élete?
Kazincbarcikán, ahol születtem, az „elmenni táncolni” jelentette a közösségi életet. Majd felkerültem a fővárosi Balettintézetbe, ami egy vidéki fiú számára hatalmas élmény és újdonság volt. A harmadik évfolyam után tudatosult bennem, hogy ezt szeretném csinálni. A döntő fordulatot Frenák Pál: Festen (Lakoma) című előadása hozta meg, ekkor nyílt ki igazán előttem ez a világ, és változott át bennem a táncszeretet igazi életcélá. Két másik darab volt még rám hasonló hatással: egy Forsythe-előadás és az angol táncgyűttes, a Random Dance Company munkái.

Ezeknek az előadásoknak a hatására döntött úgy, hogy önálló!

Mindig bennem volt az a különtség, amely erre sarkallt, az élet pedig megadta a lehetőséget. A kezdő lökést mindenképpen Az órák című film jelentette, ennek nyomán készült az Idők folyamán című első darabom 2010-ben, az egi Gárdonyi Géza Színházban. Első rendezés lévén tele voltam félelemmel, és ezt csak fokozta, hogy az akkori főnököm, Barta Dóra is szerepelt a darabban, így kénytelen voltam őt is instruálni.

Azóta is az élet nagy kérdéseit feszegeti?
Mindig is foglalkoztatott a születés és a halál körforgása, a sors maga.

Ez jelenik meg a Physpacom című előadásomban is, amely különböző jelenetekben mutatja be az életet: a születést, a család kialakulását, önmagunk és a körülöttünk lévő világ meg- és felismerését, illetve az elmúlást.

Hiszem azt, hogy minden okkal történik velünk, és lehet, hogy egy nehéz helyzetben nem látjuk a jót, később azonban rájövünk, célja volt a történések. Mindig kell, hogy legyen egy szalmaszál, amibe kapaszkodhatunk. Az Öngyilkos érzelmeknél például a főszereplő beleőrül a párja elvesztésébe, de a sors reményt ad egy új társal... Végül – bár az élet közbeszól – a főhős mégis jó érzéssel távozik az evilági létéből.

Ha már megvan a darab lelke, hogyan készül hozzá koreográfia?
Vagy felkészül az ember előtte, vagy improvizál. A rögtönzés alatt azt értem, hogy ha kiválasztottam a zenét, bemegyek a próbaterembe, elkezdek rá mozogni, a táncosaim pedig követik a mozdulataimat, és közben minden lépésnél kommunikálunk, hogy megfelelően fejezzük-e ki a mondanivalót. A kommunikáció nagyon lényeges dolog, hiszen a táncművészek nemcsak betanulják a lépéseket, hanem minden mozdulatukkal, arcizmuikkal üzenetet közvetítenek.

Hogyan választja ki a táncosokat?

A Feledi Projectnek vannak állandó tagjai Bajári Levente és Horváth Zita személyében, de figyelem az itt-ott fellépő fiatal táncművészeket is, megnézem, hogy ki tud azonosulni az általam képviselt stílussal. A szakmai tudáson kívül nekem nagyon fontos a személyiség. Szeretem, ha valaki tapasztalt, mert egy adott szerep kapcsán tud miből építkezni. Ez nem jelenti azt, hogy nem dolgozom fiatalokkal, mert sokan közülük érettebbek a koruknál.

Van olyan, akire mesterként tekint?

Több emberre is. Kun Attila, Barta Dóra és kiváló táncművészpartnerem, Jónás Zsuzsa, aki nemcsak szakmailag, hanem emberileg is nagyon sokat jelent az életemben, mindig nagy hatással van rám. 2011 óta dolgozom együtt Bozsik Yvette-tel, rengeteget tanultam tőle rendezési és koreográfusi szempontból, és nem utolsósorban igazi mentorom Lisztóczy Hajnal, aki minden gondolatomat szavakba tudta és tudja önteni.

Bohózat egy termékenységi rítusról

Villáminterjú Pataki Andrással,
a Szegedi Kortárs Balett igazgatójával
Péli Nagy Kata | Portréfotó: Tarnavölgyi Zoltán

A BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL KERETÉBEN, 2015. ÁPRILIS 12-ÉN MUTATJA BE LEGÚJABB DARABJÁT, A CATULLI CARMINÁT A SZEGEDI KORTÁRS BALETT A MŰPA BARTÓK BÉLA NEMZETI HANGVERSENYTEREMBEN, A BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ ZENEKARRAL EGYÜTTMŰKÖDVE. CARL ORFF ZENESZERZŐ A LÍRIKUS KÖLTÉSZET EGYIK LEGJELENTŐSEBB ÓKORI ALAKJÁNAK VERSEIRE ÉPÍTETTE MŰVÉT, AMELY A CARMINA BURANA PÁRDARABJÁNAK IS TEKINTHETŐ. CATULLUS SZENVEDÉLYES VERSEKET ÍRT A NŐI-FÉRFI KAPCSOLATRÓL, A SZERELEMRŐL, A TESTI VÁGYAKRÓL, A LELKI HEVÜLETRŐL. A CATULLI CARMINA LENDÜLETES, JÁTÉKOS ZENEI NYELVET HASZNÁL AZ OLYKOR SIKAMLÓS TÉMA MEGJELENÍTÉSÉRE. A TÁNCJÁTÉK VICCES, MI TÖBB, PIKÁNS, FRIVOL STÍLUSBAN AVAT BE A KÉT NEM KÖZTI VONZALOM REJTELMEIBE.

Azt mondta nemrég, hogy elvesztette a hitét a szavakban. Talán úgy látja, hogy nagyobb szerepe lehetne a mozgásnak, a táncprodukcióknak abban, hogy az emberi kommunikáció kitisztuljon, őszintébb legyen?

Azt gondolom, hogy amikor ilyen zűrös a közbeszéd, akkor inkább a teljesítményekre kellene odafigyelni. Az elmúlt évtizedek alatt, amikor a közegünk próbált összezavarni minket, mindig a teljesítményünk erősebb felmutatásával bizonyítottuk igazunkat, létjogosultságunkat, művészeti formánk erejét. A társulat története az ilyen helyzetek sorozata, függetlenül attól, hogy milyen politikai vagy ideológiai időszakot éltünk meg.

A táncszakmában most is vannak bőven gondok, feszültségek. Hogy látja ezek megoldhatóságát?

A táncszakma egészét szétzilálta az a bizonytalanság, amely a környezetünket is jellemzi. A táncművészetnek sajnos sosem volt olyan erős politikai lobbija – noha elsődleges célja nyilván nem az, hogy aktuálpolitizáljon –, hogy ki tudja magának követelni azokat a pénzügyi forrásokat, amelyek politikai irányoktól és preferenciáktól függenek. Az elmúlt húsz évben az együtteseknek, társulatoknak kialakult egy olyan szerkezete, egy olyan térkép, mátrixrendszer, amelyet a szabályalkotásban jobban figyelembe kellett volna venni. Nagyon remélem, hogy a most készülő Nemzeti Táncprogram orvosolni tudja majd ezeket a problémákat.

Hol látja azt a területet, ahol tényleg égetően szükség lenne a változtatásra, mert a jelenlegi működési struktúra teljesen lehetetlenné teszi a további fejlődést?

Eleve más alapokról kellett volna elindulni. A mostani előadó-művészeti törvényt nem érzem minőségcentrikusnak. Ahhoz például, hogy kiemeltté nyilvánítsanak egy társulatot, szinte elég egy közszolgáltatási szerződést kötni, ez pedig nem feltétlenül garantál minőséget, de ez csak egy a területet érintő gondok halmazából.

A Fülöp Viktor-ösztöndíj kuratóriumi üléséről érkezett. Mit tapasztalt a pályázók értékelésekor, mennyire dúskálunk új ötletekben, tehetségekben, kezdeményezésekben és trendekben?

Három éve vagyok tagja a bíráló bizottságnak, ez alapján azt látom, hogy az ösztöndíj kezd kicsit megélhetési forrássá válni. Ez érződik a beadott pályázatok számán: egyharmaddal nőtt a tavalyihoz képest. 2014-ben még 41, az idén 62 projektet kellett elbírálnunk. Ez érződik a minőségen is: nagyon kevés újító, eredeti ötlet volt tetten érhető a beadott munkákban. Persze akadtak újszerű, izgalmas tervek is, ezeket díjaztuk.

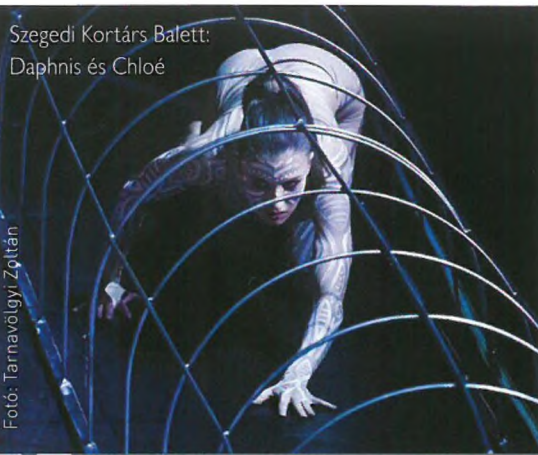
A Szegedi Kortárs Balett számos darabját az otthoni közönség előtt mutatja be, de a „nagy premerek” a fővárosi színpadokon zajlanak. Az *Insomnia* néhány héttel ezelőtti szegedi bemutatóját követően a fővárosi előadás április 30-án,

a Budapest Táncfesztiválon lesz. Ez már egy megszokott együttműködés a Nemzeti Táncszínházzal, amely számos új darab koprodukciós partnere. Milyen újdonságokkal jelenik meg a társulat a tavaszi szezonban?

Már szinte hagyomány, hogy minden Tavaszi Fesztiválon nagyszínházi bemutatóval rukkolunk elő. Április 12-én a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben Hollerung Gábor zenekarvezető-karmester felkérésére a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekarral együtt Carl Orff egy másik, kevésbé ismert művét, a Catulli Carminát adjuk elő négyes együttműködésben. Szegeden április 17-én tartjuk a következő bemutatót, egy Ravel-estet. Tavaly májusban Kocsis Zoltán felkérésére, a Nemzeti Filharmonikusok közreműködésével adtuk elő a francia zeneszerző művét, a Daphnis és Chloét, amely csak egyetlen előadást ért meg a Müpában. Szerettük volna tovább játszani, ezért a Szegedi Filharmonikusokkal közösen ismét előadjuk a Szegedi Nemzeti Színház Nagyszínpadán. Meghívtuk Zachár Lorándot, aki egy másik Ravel-művet, az F-dúr vonósnégyest használva zenei alapul, vadonatúj koreográfiát készített. Így lesz egy komplett Ravel-estünk.

Szegedi Kortárs Balett:
Daphnis és Chloé

Fotó: Tarnavölgyi Zoltán

„Az elmúlt húsz évben az együtteseknek, társulatoknak kialakult egy olyan szerkezete, egy olyan térkép, mátrixrendszer, amelyet a szabályalkotásban jobban figyelembe kellett volna venni.

”

Ma Magyarországon nincs olyan központi művészeti ügynökség, mint annak idején a kétes hírű Interkoncert volt, így általában mindenki a saját maga kapcsolatrendszerében gondoskodik arról, hogy a társulata külföldön is megfelelő aktivitással tudjon működni. Én azt gondolom, hogy még mindig nagyon erős tapogatózás folyik, hogy hol tudnak a táncműfajok komolyan, megfelelő szakmai súllyal külföldön megjelenni. Ez pedig attól is függ, hogy az adott ország iránt milyen az érdeklődés. Nyilván a rendszerváltás után mindenki kíváncsi volt arra, hogy milyen kulturális élet zajlik Magyarországon. Akkor sokkal intenzívebb turnéélet folyt. Vannak időszakok, amikor a kultúrpolitika tartja fontosnak, hogy a reprezentáns társulatok – hazai finanszírozással – megjelenjenek külföldön. Itt is érezhető bizonyos változások, és nem elhanyagolható az üzleti alapon való vendégszereplés, amikor teljesen piaci alapon kelnek el az előadások.

A társulat az idén eléggé elfoglalt itthon, nehezen tudnánk most egy hosszabb turnéra elutazni. Így tavasszal közelebbi területekre indulunk, május 22–25-én Erdélyben, Marosvásárhelyen és Nagyváradon fogjuk játszani Arvo Pärt: Stabat Mater és Sztravinszkij: Tavaszi áldozat című

Tavaly a társulat Mexikóban turnézott, az idén milyen külföldi vendégszerepléseket terveznek? Mennyire világhírű a Szegedi Kortárs Balett?

művét, de szervezés alatt van őszre egy újabb mexikói, egy olasz turné, valamint egy moszkvai vendégjáték is.

Szegedi Kortárs Balett: Insomnia

Fotó: Tarnavölgyi Zoltán

Catulli Carmina

Fotó: Tarnavölgyi Zoltán

MINŐSÉG ÉS MINŐSÍTÉS

SZÁZHÚSZ TÁNCOSBÓL 71 VETT RÉSZT AZON A SZAKMAI MINŐSÍTÉSEN ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOTFELMÉRÉSEN, AMELYET AZ ÉV ELEJÉN TARTOTTAK A MAGYAR NEMZETI BALETTNÉL. A „VIZSGA” KÜLSŐ ÉS BELSŐ SZAKMAI VITÁK FORRÁSA LETT, AMELY JELENTŐS MÉDIAVISSZHANGOT IS KELTETT. MI IGAZÁBÓL A MINŐSÍTÉS CÉLJA? MIÉRT VAN SZÜKSÉG AZ EGÉSZSÉGÜGYI VIZSGÁLATRA? MI AZ, AMI TÖRVÉNYES ÉS MI NEM? MILYEN ÜGYEKBE ILLETÉKES A TÁNC SZÖVETSÉG, VAGY AZ ÉRDEKKÉPVISELET? MINDERRŐL GYIMESI LÁSZLÓ, A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK (MZTSZ) FŐTITKÁRA, MIHÁLYI GÁBOR, A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE ÉS SOLYMOSI TAMÁS, A NEMZETI BALETT IGAZGATÓJA BESZÉLT LAPUNKNAK.

Réfi Zsuzsa és Péli Nagy Kata összeállítása | Fotó: Éder Vera

Az MZTSZ akkor kapcsolódott be az egyeztetésekbe, amikor egy igazgatói utasítástervezetet véleményezés céljából elküldtek a szakszervezetnek is. A tervezet felborzolta a kedélyeket, mivel összekapcsolt olyan dolgokat, amelyek egyes vélemények szerint nem tartoztak egybe: a minősítést a munka-egészségügyi vizsgálattal és bizonyos közalkalmazotti kötelezettségekkel.

GYIMESI LÁSZLÓ:

A MINŐSÍTÉS TELE VAN SZUBJEKTÍV ELEMekkel!

„A minősítéseknek igazából két célja van: az, hogy visszatekintszen az elmúlt időszak elvégzett munkájára, értékelje azt, és az ebből fakadó következtetéseket úgy vonja le, hogy az hozzájáruljon a művész fejlődéséhez. Ennek a folyamatnak nem az a célja, hogy bebizonyítsa valakinek az alkalmatlanságát. A minősítések eredményét jogi úton meg lehet támadni, és ha valaki ezt szeretné tenni, akkor segítünk ebben.

Amit gondnak érzek, az az, hogy noha a minősítés tele van szubjektív elemekkel, mégis jogi értelemben jelentős jogosítványokat

ad a munkáltató kezébe. Így a művészek azt érezhetik, hogy meg vannak félemlítve, miközben a cél az lenne, hogy az esetleges gyengébb teljesítményeken javítson...

A munka-egészségügyi vizsgálat feladata pedig az, hogy a munkavállaló egészségét védje, és nem az, hogy bebizonyítsa az alkalmatlanságát az adott munkakörre."

A Magyar Táncművészek Szövetsége február közepén rendkívüli elnökségi ülést hívott össze azt követően, hogy a minősítéseket aggályosnak tartó táncosok állásfoglalást kértek a szervezettől. Az egyeztetés komoly viták mellett zajlott, mivel a résztvevők szerint nagyon kényes kérdéssről van szó, másrészt természetes módon érzelmeikkel terhelt, ami nehezíti a tisztánlátást. Az ülésen meghallgatták a Magyar Nemzeti Balett igazgatóját, majd egy közleményben kifejtették, hogy a testület véleménye szerint szakmailag semmilyen kifogás nem emelhető a minősítő eljárással szemben. A legfontosabb a minőség és annak fenntartása,

amelyet teljes joggal követel meg Solymosi Tamás balettagazgató. Az ülésen felmerült, hogy ilyen, személyes érdekeket is sérthető esetben sokkal körültekintőbben ajánlott eljárni. Pontosan be kell határozni a törvényességi előírásokat, meg kell határozni a célokat és jól kell kommunikálni.

MIHÁLYI GÁBOR:

HUMÁNUS ÉS PÉLDAMUTATÓ MEGOLDÁST KELL TALÁLNI!

„Minősítés más együttesnél, például a Győri Balettnél vagy az általam vezetett Állami Népi Együttesnél is zajlik. A Magyar Táncművészek Szövetségének sem alapszabályi szintű, sem jogi jellegű lehetősége nincs arra nézve, hogy beavatkozzon a társulatokon belüli – munkáltató és munkavállaló közötti – szakmai vagy jogi természetű, egyéni érdekek összeütközésén alapuló konfliktusokba. Arra biztatjuk a feleket, tegyék meg a szükséges erőfeszítéseket, hogy a vitájukat kölcsönös és korrekt megállapodás útján rendezzék és zárják le. Nem könnyű az idősebb táncosok helyzete, akik abban reménykednek, hogy negyven év felett karakterszepeket kapnak. Most azonban más művészeti vezetői szándék érvényesül. Mi azt kértük Solymosi Tamástól, vizsgálja meg, kinek mennyi ideje van az életjáradékának eléréséig, és ha csupán egy évről, vagy néhány hónapról van szó, akkor fontolja meg, mi a humánus megoldás. Becsülje meg a táncosok életútját, évtizedes teljesítményét, próbáljon a többi együttes számára is példamutató megoldást találni.”

Solymosi Tamás, a Magyar Nemzeti Balett igazgatója úgy látja, hogy az együttes számára egy idő múlva már természetes lesz az új metódus. Időbe telik, amíg kialakul az a rutin, hogy a minőség áll mindenekfelett.

SOLYMOSI TAMÁS:

ÉN NEM TUDOK HELYETTÜK GYAKOROLNI!

Február 17-én tagi kérésre összeült a Magyar Táncművészek Szövetségének elnöksége, valamint felügyelőbizottsága, és tájékoztatást kért öntől arról, hogy miképp zajlik az alkalmassági felmérés és a minősítővizsga a balettművészek körében. Mire jutottak?

Ez egy beszélgetés volt, hiszen ők is tudják, hogy egy együttes belülegyeibe nincs beleszólásuk. Csak a tisztánlátás kedvéért kértek tájékoztatást, hogy ha a jövőben bármilyen hasonló ügy felmerül, akkor a szövetségnek legyen támpontja. Én nem gondolom, hogy a szervezetnek ilyen kérdésekkel kellene foglalkoznia, ennél sokkal fontosabb teendője van, például az életjáradék kérdése, vagy a társulatvezetők együttgondolkodásával a szakma jövőkének kialakítása...

Mi lett az eredménye az alkalmassági felmérésnek és a minősítési vizsgáknak? Milyen arányok alakultak ki és mi lesz a továbbiakban?

Az alkalmasság és a minősítés két külön dolog, s külön is volt ke-

zelve. Mint ahogy a sportolóknál létezik a sportorvosi vizsgálat, a táncosok esetén az Operaház üzemorvosa felméri a fizikai állapotot, és megállapítja, hogy a művész egészségileg alkalmas-e a táncra vagy sem. Nekem ebből csak annyi a fontos, amit az üzemorvos leír. A minősítést viszont törvény írja elő. A minősítésekhez szakemberekből álló nemzetközi bizottságot hívtam össze, mert annak még a gyanúját is el akartam kerülni, hogy pusztán egyetlen ember döntsön bármiben is. A testületnek tagja volt Wayne Eagling, az Angol Nemzeti Balett egykori művészeti vezetője, Némethy Sándor nemzetközi szakember, Kiss János, a Győri

Balett igazgatója, aki jól ismeri a hazai viszonyokat és Venekei Mariana vezető balettmester. A minősítés alapja egy olyan balettóra volt, amely kizárólag az alapokat követelte meg.

Mennyire volt meglepő a felmérések eredménye?

Az eredmény nem volt meglepő, néhányan nem feleltek meg, számosan kevésbé alkalmas minősítést kaptak, a többség alkalmas volt, emellett rengeteg kiváló értékelés született. Én ezt vártam. Az a minősítési gyakorlat, ahol mindenki ötös alatt kap, az nincs elég komolyan véve.

Vannak olyan vélemények, hogy nem lehet összehasonlítani egy szólistát egy kartáncossal.

A gyakorlati követelmény melyik szintjéhez igazodott?

A tréning anyaga nem érte el a főiskola 8. évfolyamos vizsgájának a szintjét. Csak az alapok voltak. Egy magántáncosnak ez nem több egy bemelegítésnél.

Mi lesz azokkal, akik most nem feleltek meg?

Lesz egy második forduló, ők azon bizonyíthatnak. Ez a kérdés akkor lesz aktuális. Remélem, van annyi erejük, hogy változtatnak a helyzetükön.

Ehhez megkapnak minden segítséget?

A baletttórákra ugyanúgy bejárhatnak. A szezon közepén mindenkinek csúcsmódban kell lennie, nem várhatunk fél évet egy futó évadban, amelyben egymást követik az előadások.

Hogy látja, a társulaton belül javult már a hangulat?

Mivel az együttes számára új a metódus, időbe telik, amíg kialakul az a rutin, hogy a minőség áll mindenekfelett. A közalkalmazottak számára a törvény előírja a rendszeres minősítést, amit maximum háromévente meg kell tartani. Tovább nem tudunk várni ezzel, és úgy láttam, hogy a legcélszerűbb a szezon kellős közepén lebonyolítani, amikor a legjobb formájukban vannak a táncosok. Nekem mindig is a minőség lesz a legfontosabb, korábban is az volt, amíg táncosként felléptem a Metropolitanától a Bolsojig. Ezekre a rangos helyekre nem hívtak volna, ha nem így dolgozom. Ma ugyanaz az ember vagyok, csak egy másik pozícióban. Akik nem osztják a véleményem, azoknak fel kell hívnom a figyelmét arra, hogy a jelentős, világszínvonalú társulatoknál ez a hozzáállás a természetes.

A munka-egészségügyi vizsgálat feladata pedig az, hogy a munkavállaló egészségét védje, és nem az, hogy bebizonyítsa az alkalmatlanságát az adott munkakörre.

LAUSANNE

– nincs okunk a kishitúségre

A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLA KÉT KIEMELKEDŐEN TEHETSÉGES FIATALJA, A 18 ÉVES KOVÁCS NOEL ÉS A 17 ÉVES KOVÁCS KRISTÓF KÉPVISELTE IDÉN AZ INTÉZMÉNYT A LAUSANNE-BAN MEGRENDEZETT KLASSZIKUS BALETTVERSENYEN. A PRIX DE LAUSANNE KÜLÖNLEGES HELYET FOGLAL EL A NEMZETKÖZI TÁNCVILÁGBAN, AHOL ÖSZTÖNDÍJAKAT KÍNÁLNAK FEL A LEGJOBBAKNAK. A NEVES MAGÁNISKOLÁK TEHETSÉGGUTATÁSRA HASZNÁLJÁK FEL A FESZTIVÁL EGY HETÉT, AHOL „LEVADÁSZHATJÁK” AZ ÍGÉRETES FIATALOKAT. A KILENCTAGÚ ZSŪRIBEN AZ IDÉN HELYET KAPOTT SZAKÁLY GYÖRGY, A TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLA REKTORA IS.

Péli Nagy Kata interjúja Szakály Györggyel

Az idén ön is zsűritag volt a fiatal táncosok 44. Prix de Lausanne Nemzetközi Balettversenyén. Milyen tapasztalatokkal érkezett haza? Hol tart a világ és ehhez képest hol van a hazai táncművészoktatás?

Megnyugtató volt, amit Lausanne-ban láttam. Nagyon pozitív visszajelzéseket kaptam én és azok a magyar főiskolai hallgatók, akik bejutottak a svájci középdöntőbe. Egyre inkább meg vagyok győződve arról, hogy még mindig túlságosan kishitűek vagyunk... Az a magabiztosság ugyanis, ami a többi iskola növendékét jellemzi, nincs meg bennünk. Persze akadnak hiányosságaink is, jogosak voltak azok a kritikák, amelyekkel a mieinket illették.

Mik ezek?

Az utolsó percig tartó erős koncentráció – erre még nem voltak képesek. Ugyanakkor az egyhetes, intenzív munkájukat figyelve sokan láttak bennük nagy lehetőségeket. Szinte azonnal „lenyúlták” őket. Már most, a diploma előtt néhány évvel szerződést ajánlottak nekik például a Buenos Aires-i Teatro Colón társulatába. Noel öt különböző helyről kapott ösztöndíjat, egyebek mellett a New York-i ABT (American Ballet Theatre) iskolájától és a drezdai Palucca Schulétól, ahogy tavaly Kristóf is.

Miért van az, hogy az MTF hallgatói korábban is csak ritkán fogadták el a felkínált lehetőségeket?

Ez a mi sajátos képzésünkéből adódik. Nincs hasonló intézmény a világban, ahol a közoktatás és a szakmai képzés azonos súlyú lenne. A magántanulói rendszer nálunk nem bevett szokás. Persze a hallgatóknak sincs nagyon pénze arra, hogy ide-oda utazgassanak az ösztöndíjat kínáló intézmények között, és mivel idehaza a főiskolai diploma megszerzése a cél, ezért nem szívesen szakítják meg a tanulmányaikat.

Mit gondol, mennyiben mások a hazai balettnövendékek, mi-ben különbözik a tudásuk?

Sokkal összetettebb a képzésük, mások az elvárások. A moderntánc-oktatás erősítése a kezdeti, belső ellenállás dacára most már nagyon fontos szerepet tölt be a főiskolán. Rá kellett jöjünk, hogy mindenütt igénylik a kortárstánc-stílusok profi ismeretét. Nem elég csak a klasszikus balettben jónak lenni.

Milyenek a külföldiek? Ön viszonylag teljes képet kapott Lausanne-ban a világban tapasztalható folyamatokról.

Változott a trend, kevesebb volt az ázsiai versenyző, többen jöttek

Ausztráliából, az USA-ból, Angliából, meglepetésre húsz év után a szentpétervári Vaganova Intézet is küldött hallgatókat. Hatvanhét középdöntősből húsz jutott a fináléba, amit végül egy 15 éves ausztrál fiú, Lee Harrison nyert meg, kiemelkedő klasszikus tudással és egy kicsit gyengébb modern technikával, de kétségkívül sokkal meggyőzőbb volt a többiekénél.

Idehaza évek óta lasszóval kell fogni a jelentkezőket a klasszikus balettművész szakirány előkészítő évfolyamaiba... Hogyan látja a főiskola pozícióját?

Volt egy vacsora azokkal a külföldi társulatigazgatókkal, akiket meghívtunk az idei végzősök termi képesítő vizsgájára. Kiderült, hogy az egyik szomszéd országbeli főiskolára az utóbbi időben egyáltalán nem tudtak felvenni hallgatókat. Déli társintézményünknel pedig mindössze két fiú növendék tanult, az egyik elment Stuttgartba, a másikat a szülők vitték el a Royal Ballet iskolájába. Szóval máshol sem jobb a helyzet, sőt... Még a hetvenes években is vonzó volt a táncművészpálya, főleg az elismertség, a juttatások és a külföldi utazások miatt. Most pedig már nyugaton is vadásszák a növendékeket, hiszen erről szól a Prix de Lausanne is.

Hogyan alakul a felvételizők száma az MTF-en?

Tény és való, hogy töredéke annak, ami a hatvanas években volt, viszont semmivel sem kevesebb a végzetek létszáma. Amikor én kezdtem, akkor 3600-ból nyolcan kaptak diplomát.

Azért nem mindegy, hogy háromezerből vagy hatvanból kell kiválasztani azt a nyolcat.

A végeredmény szempontjából mindegy, mert jóval tudományosabban választják ki és képezik a gyerekeket. Nagyobb a megterhelés, több szakmai tárgyból szereznek ismereteket, rendszerek a saját szervezésű fellépéseink.

A színvonal tehát ugyanaz?

Igen. Változott ugyanis a metodika. Miközben a Vaganova-módszert lakat alatt őrizzük, olyan kiegészítő tantárgyakkal bővült a képzés, mint például a képességfejlesztés. Hét évvel ezelőtt

vezettük be, és éppen ez a két, Lausanne-ba kijutott fiú járt az első olyan évfolyamba, ahol már ezt tanítottuk. Ennek is köszönhető a mostani siker. De ilyen a moderntánc-oktatás intenzívebb bevezetése, ami szintén nem túl régre nyúlik vissza.

Óriási változást hozott a röghöz kötés a végzősök életében. Milyen helyzetet teremtett ez?

Ellentmondásos. Igazságtalannak tartom azokkal szemben, akik ugyan elmentek idehaza is próbatáncokra, a kevés státusz miatt mégis külföldön helyezkedtek el. Nekik egy idő múlva milliókat kell majd visszafizetniük a magyar államnak. Már most is az a tendencia, hogy a nálunk végzetek jelentős része külföldön fog dolgozni. Az egyik legjobb növendékünk, Rónai András Bostonban helyezkedett el, ugyanabból az évfolyamból Vincenzo Drogo Rigában talált állást. Az előző év végzettjeiből Darai Tamás már Zágrábban szólista, noha idehaza nem kapott megfelelő szerződést... Most talán kicsit javulhat a helyzet, mivel a kiemelt státuszú együtteseknél a diplomások arányának el kell érnie a 70 százalékot, ezért talán jobban kapkodnak majd a végzőseink után.

A szakma speciális helyzetét ezek szerint nem vette figyelembe a jogalkotó.

Annyira nem, hogy a kötelező testnevelésóra alól sem adtak felmentést. Hivatalból nekünk is tornaórát kellene tartanunk, miközben annak a tízszerezését mozogják le a növendékek.

Hogy látja a mostani végzősök elhelyezkedési lehetőségét? Február elején volt a termi képesítő vizsga, ahová a környező országok balett-társulatainak vezetőit is meghívták. Ráadásul az utóbbi néhány év legnépesebb lánycsapata „kerül a piacra”, tizenöt fővel.

Ez egy nagy évfolyam, s remek képzést kaptak (évfolyamvezető balettmesterek: Barna Mónika és Denis Murujev – a szerk.). A lányoknál közvetlenül a képesítő után ötnek ajánlottak szerződést, s több hallgató iránt érdeklődik egy-egy társulat. Az öt fiúból négy kapott álláslehetőséget, Pozsonyba és Zágrábba is vinnék őket. Feltehetően mindenkinek lesz munkája.

EDDIGI MAGYAR SIKEREK A PRIX DE LAUSANNE-ON:

1982 Volf Katalin
1982 Kovács Tibor
1990 Aleszja Popova
2008 Felméry Lili

A PRIX DE LAUSANNE 2015 DÍJAZOTTJAI:

Harrison Lee – Ausztrália
Jisoo Park – Dél-Korea
Julian MacKay – Egyesült Államok
Lou Spichtig – Svájc
Miguel Pinheiro – Portugália
Mitsuru Ito – Japán
Rina Kanehara – Japán

A nagy trükkök néha pongyola technikát takarnak

A BRIT BIRODALOM EGYIK LEGJELENTŐSEBB KITÜNTETÉSÉT, AZ MBE-T (MEMBER OF THE BRITISH EMPIRE) VEHETTE ÁT MÁRCIUS ELEJÉN MARGUERITE PORTER, A ROYAL BALLET EGYKORI LEGENDÁS TÁNCOSA, AKIT AZ ANGOL BALETT GYÉMÁNTJÁNAK IS NEVEZNEK. PORTER KARRIERJE VALÓDI „BILLY ELLIOT-SZTORI”, HISZEN TÚLKOROSAN, 12 ÉVESEN FELVÉTELIZETT A ROYAL ISKOLÁJÁBA. AZT MEGELŐZŐEN MINDÖSSZE HETI KÉT BALETTÓRÁT LÁTOGATOTT EGY YORKSHIRE-I INTÉZMÉNYBEN. MINDÖSSZE 17 ESZTENDŐS VOLT, AMIKOR KÉT ÉV UTÁN A KIRÁLYI BALETT KÉPZŐJÉBŐL A TÁRSULATBA SZERZŐDTETTÉK.

Nádasi Myrtil londoni interjúja Marguerite Porterrel. | Portréfotó: Nobby Clark | Táncképfotó: Leslie E. Spatt

Végigtáncolta a klasszikus repertoár összes szerepét, karaktereket játszott az English National Ballet-nál, bemutakozott a Broadwayn a Matthew Bourne-féle Hattyúk tavában. Jelenleg a Yorkshire Ballet Summer Academy igazgatója. Kik voltak a mesterei és ki volt a legnagyobb hatással a pályafutására?

Tizenkét éves koromban felvételiztem a Royal Ballet iskolájába, anyám három hétig azt mondta nekem: felvettek. Amíg én álmodtam az új életemről, neki már a kezében volt a levél, hogy nem jutottam be. Mindössze egyetlen fiú- és egyetlen leányöbendéknek biztosítottak ösztöndíjat. A legutolsó fordulót követően csak ketten maradtunk, s végül a másik jelentkezőt választották.

Ninette de Valois, akit csak Madame-nak hívtak, szerencsémre látott, és azt mondta, ha alkaltilag elfogadható leszek (féltek, hogy túl magasra nővök), akkor tizenöt éves koromban további vizsga nélkül felvesznek. Így is történt.

Rögtön De Valois osztályába került?

Nem, de mindvégig rajtam tartotta a szemét. Rettenetesen nehéz dolgom volt, mert a kortársaim jóval többet tudtak, mint én. Ennek ellenére a második évben Madame már átvett a végzős osztályába, tizenhét esztendősen pedig bekerültem a Royal Ballet együttesébe. Nagyon zöldfülű voltam még, éretlen, de abban az időben a lehetőséget és nem a kifejelett táncost keresték valakiben.

Nagyon nehéz időszakon mentem keresztül. Úgy éreztem, a társulat

akkori balettmestere nem hisz bennem, és bár De Valois-nak nagy befolyása volt, a védőangyalom már nem állt állandóan mellettem. A táncon kívül sok mindenhez hozzá kellett szoknom. Mindaddig én el sem hagytam Yorkshire megyét, sohasem ültem repülőgépen. Csak egy vidéki kislány voltam.

Amikor Donald MacLeary visszavonult a tánctól, és mesterként dolgozott tovább, nekem is megváltozott a helyzetem az együttesben. Végre valaki azt mondta nekem: „Nagyszerű, ez nagyon szép volt”. Lassan megjött az önbizalmam. Ezt segítette elő Frederick Ashton is, aki mindig nagyon kedvelt, s én is imádtam őt.

Lassan lépegettem előre a balettkarból, de ez hasznos volt, időt adott nekem, hogy felnőjek, megerősödjek, dolgozzak például a spiccmunkámon, s bepótoljam a kezdeti mulasztásaimat.

Később kis szólókat is kaptam, majd egy évre „kölcsonadtak” az utazó társulatnak, a Royal Ballet 2-nek (ma ez a Birmingham Royal Ballet). Heti nyolc előadásunk volt, és sokfélét táncolhattam, viszontatérve pedig vártak rám a komolyabb feladatok. Fred valamilyen új művében osztott rám szerepet. Ekkor már nem ő volt a művészeti vezető, hanem Kenneth MacMillan és Peter Wright.

Miben tért el Ashton és MacMillan koreográfiai módszere?

Egészen mások voltak. Kenneth nem szeretett önbizalom-hiányos munkatársakkal dolgozni. Ő maga sok gátlástól szenvedett, így a hiányzó magabiztosságot nem volt képes pótolni a táncosaiban. Elsőre soha nem rám esett a választása, ennek ellenére eltán-

colhattam majd minden balettjének a főszerepét. Örökké hálás leszek neki, a kapcsolatunk azonban mindvégig feszélyezett volt, amelynek okát csak akkor értettem meg, amikor már eljöttem a társulattól. Fred viszont az a koreográfus volt, aki bízott bennem. Azt hiszem, nincs olyan balettje, amelyben eredetileg ne táncoltam volna. Számomra Fred az ideális alkotó. Bölcs volt, tisztán látó, ugyanakkor meglehetősen tartózkodó. Emlékszem, egyszer az Egy hónap falun próbáján, amelyben a cseléd figuráját táncoltam, magához hívott, és azt mondta: „Amikor nézlek, boldognak érzem magam”, majd megismételtette a zenei részletet. Így a kettős dupla olyan hosszúvá vált.

Előkészítette a koreográfiáit, vagy inkább improvizált?

Egyszer azt mesélte, hogy újra és újra meghallgatja a zenét, egészen addig, amíg a muzsika nem sugallja a lépéseket. Ugyanakkor nyitott maradt a táncosok javaslataira. MacMillant viszont főleg a művészei inspirálták, és szerette megvalósítani az ötleteiket. Erős koncepciója volt, és mindig a helyes utat választotta a felkínált változatokból.

Társulati tagságának idején Rudolf Nurejev is az együttesben táncolt. Sokszor elhangzik, hogy teljesen megváltoztatta a férfi táncos szerepét a Royalban. Ön is így látja?

Teljes mértékben. Ehhez nem férhet semmi kétség. De nemcsak a férfi táncosokra volt hatással, hanem ez egész társulatra, a balerinákra is. Ő volt az, akinek a segítségével meg tudtam oldani olyan feladatokat, amelyekre addig képtelen voltam.

Emlékszem, amikor betanította nekünk a Raymondát. Az első női szólo borzasztóan nehéz, három lassú relevé arabesque-ben és onnan egy tour. Azt gondoltam, hogy erre én képtelen vagyok, Rudolf azonban elmagyarázta a technikáját. Kemény és kegyetlen munka volt, de megtanította, hogyan kell a saroknak minden egyes alkalommal érintenie a földet, hogyan tartsam a hátamat. A fiúknak férfiaságot adott, s annak ellenére, hogy meleg volt, nem tudta el-

viselni a lagymatag mozgást. Hihetetlen tudása volt, és inspirálta az egész társulatot. Sokat gondolok rá, szinte mindennap.

Az ön kedvenc szerepei, amelyekben nagy sikereket ért el, elsősorban drámai baettek figurái. Miért van az, hogy manapság olyan kevés cselekményes balett készül? Ezek szerint az ilyen műveket a fiatal koreográfusok régmódinak, retrográdnak tartják?

Az sajnos így van, pedig a közönség azt szereti, ha követheti egy figura sorsát és végigélheti annak érzelmeit. Ez nem jelenti azt, hogy nem szívesen nézek meg egy érdekes kortárs munkát. Annak is megvan a helye. De jól emlékszem, amikor Margot Fonteyn azt mondta: „Túl nagy a hangsúly a tornamutatványokon, hogy hány piruettet forognak, milyen magasra ugranak, közben pedig valami lényeges elveszik”. A néző rögtön észreveszi, ha igazi személyiség lép a színpadra, aki hatással van rá. Foroghat egy táncos millió piruettet középen, ha a közönség másra figyel. Margot harminc évvel ezelőtt megmondta: „Attól félek, túl nagy a hangsúly a technikán a művészi kifejezés rovására”. Ezért szeretem a cselekményes baettek, mert ott mindig szükség van az érzelmek kifejezésére.

Természetesen a technika fontos része a balettművészetnek, de lényegesebb, hogy egy forgás tiszta pozícióban fejeződjék be. Egy szóval inkább legyen precíz a technika, mint mutatós.

A személyes véleményem az, hogy manapság a nagy virtuóz figurák ellenére az alaptechnika elhanyagolódott. A pozíciók szabályos bezárása, a föld használata egy ugrás előtt és után már elnagyolt. Egyes előadásokon, növendékprodukciónál harsány bekiabálással nyugtázzák a „nagy trükköt”, közben pedig nem veszik észre, hogy ami között van, az pongyola.

Mikor kell a balettművésznek abbahagynia a szakmát?

Én harmincöt évesen váltam meg a társulattól, bár utána Fred még visszahívott, s három évig vendégként szerepeltem. Amikor megszületett a kisfiam, felhagytam a táncsal, amíg Matthew Bourne fel nem kért a hatyúk tava előadásaira. Jártam ezzel a produkcióval a New York-i Broadwayn és Japánban is. Közben azért tanítottam, így edzésben maradtam.

(Szerző: ebben az időben kezdtem járn Marguerite óráira. A gyakorlatokat teljes mértékben végigcsinálta velünk, s az óra alatt nézhettük csodás stílusérzékét és tökéletes vonalait. A Bourne-féle A hatyúk tavában a királynő szerepe nagyon nagy táncos- és színészi feladat – nem csak elegáns séta, mint az eredetiben –, és Marguerite nagyszerű figurát alkotott.) *

A visszavonulás ideje személyes dolog. Én csak a kisfiammal akartam tölteni az időmet, igazi mama akartam lenni, és igazi életet élni, mert erre a táncosnak nincs alkalma. Persze fontos a test fizikai állapota, ez azonban személyenként változik. A szomorú az, amikor a táncosban még ég a vágy a színpad iránt, de már nem képes tartani a lépést...

Mit jelent az ön számára ez a kitüntetés?

Teljesen váratlanul ért, természetesen nagyon örülök neki, de a legnagyobb az a rengeteg levél, amelyet ismerősöktől és ismeretlenektől kapok. Meghatott, hogy még ilyen sokan emlékeznek rám. Március hatodikán, a windsori kastélyban a királyi család egyik tagja adja át a kitüntetést, előre sosem jelentik be, hogy a királynő vagy Károly herceg lesz-e az. *(Az interjú február közepén készült.)* S még egy előny, hogy vehetek magamnak egy új ruhát erre az alkalomra.

Mm A a N n O o N n

pazar látvány
dramaturgiai döccenőkkel

GYORS EGYMÁSUTÁNBAN KILENC ELŐADÁSON, NÉGY SZEREPOSZTÁSBAN MUTATTA BE A MAGYAR NEMZETI BALETT SIR KENNETH MACMILLAN NEGYSZÁZ ÉVE TÖRETLENÜL NÉPSZERŰ, MANON CÍMŰ BALETTJÉT. A DARAB KOREOGRÁFIAILAG REMEK, LÁTVÁNYBAN PEDIG PAZAR. AZ ÖSSZEHATÁS EREJE SOK MINDENT FELÜLÍR, A NÉZŐNEK KEVÉS IDEJE JUT A DRAMATURGIAI ZÖKKENŐKÖN, FURCSA REAKCIÓKON GONDOLKODNI. E NEHÉZ, SOKRÉTEGŰ MŰ ELŐADÁSÁVAL A MAGYAR NEMZETI BALETT NAGYOT TELJESÍTETT.

Szöveg: Pónyai Györgyi | Fotó: Nagy Attila

A kiváló érzékkel válogatott Massenet-zenékre készült neoklasszikus mozdulatanyag rendkívül muzikális, fantáziadús és lépésgazdag. Legkifejezőbb részei a szólók és a látványos emelésekkel, ejtésekkel díszített kettősök, amelyek mint „monológok” és „diológok” informálnak a szereplők belső állapotáról, kapcsolatairól. A hangsúlyos karmozgások, a dőlő-csavarodó tengelyek, a gyors, erőteljes lábmunka vibrálóvá, élettélivé teszi a koreográfiát. Különleges táncnyelvi megoldásokkal tűnnek ki a „pas de trois”-k, ezekben bonyolult viszonyokat, mögöttes tartalmakat is kifinomultan és pontosan ábrázol a koreográfus.

A főszereplők mellett a karnak az első és a második felvonás első képeiben a változatos, egymásba fűződő betétszámok, valamint a kisebb-nagyobb lendületes csoporttáncok adnak lehetőséget.

Az első szereposztásban Tanyikpajeva Alija tökéletes, csiszolt technikával táncol. Széles érzelmi skálán mozogva aktívan egyensúlyoz Manon „jó” és „rossz” énjé között. Partnere, Tyimofejev Dmitrij (De Grioux) színpadi jelenléte passzívabb, a lovagot naiv, sodródó alaknak láttatja. Ellenpontja G. M. úr: Szirb György következetesen számítóra és hidegre veszi a figurát – lehetetlen nem utálni. Manonra csak mint árura tekint – a nő minősége az ő rangját emeli. Majoros Balázs Lescaut-ját könnyed, kedves bohémnak érzékeljük. A „rézség” kettősben brillíroz, a technikai kivitelezés mellett a színészi illúziókeltés is kiváló. Szeretője szerepében Starostina Kristina temperamentumos táncstílussal, ragyogó színpadi dekorativitással tűnik ki. Cserta József rendkívül szuggesztív börtönparancsnokként – kicsit „szűk” is neki a szerep, ránézésre és ráérzésre egy G. M. urat is simán elbirt volna.

A második szereposztás tagjai egészen bátran „belemerészkedtek” a figurákba, és ez az előadást frissebbé és tagoltabbá is tette. Nakamura Shoko gyönyörű technikával táncol és vállalja Manon

kétes értékeit, érzelmi kiszámíthatatlanságát: nem akar feltétlenül pozitív hősnőt faragni belőle. Lány, kecses, érzéki, reakciói határozottak és jól követhetők – jellemzően az érdekei mentén dönt. Alakításában nem menti fel Manont, a nő bukása fátumként teljesül be, halálakor szárnyaszegett haty-tyú marad az ünnepezt szépségből.

„A Manon esetében már nem csak arról van szó, hogy a főszereplők el tudják-e táncolni a koreográfiát.”

Oláh Zoltán De Grioux szerepében az érzelmeket hangsúlyozza, figurája mégis férfias, a küzdelmekben aktív, elszántan vesz részt. Apáti Benccé merészen bevállalja a nyilvánvalóan láb- és cipőfetisista G. M. urat, amitől a figura rögtön éles kontúrokat kap és életre kel. Jól ellensúlyozza a romlatlan De Grioux, valamint a gátlástalan Lescaut alakját is. Utóbbi Kekalo Jurij adja színesen, elegáns romlottsággal. Szeretőjét Kozmér Alexandra táncolja, állandóan Manon pozíciójára pályázva. Apáti G. M. ura jelzett érdeklődése alapján biztosra vehetjük, hogy erre előbb-utóbb sor is kerül... Ügyesen felskiccelt kis karaktereket hoz a kurtizánokat táncoló Boros Ildikó és Asai Yuka. Liebich Roland börtönparancsnoka pont a helyén van. *

Felméry Lili Manonja a harmadik szereposztásban meggondolatlan, de jó szándékú lány, aki váratlanul beleszédül egy igazán nagy szerelembe. Csakhogy tapasztalatlansága miatt gyorsan beszippantja egy olyan világ, amelynek farkastörvényeivel egyáltalán nincs tisztában. Végül beleszédül abba, hogy alapvetően tiszta szívé és megpróbálna kiszállni. Megvan benne a lehetőség, hogy ünnepezt kurtizán legyen – ezt a jó szemű G. M. úr meglátja (Bajári Levente pedig jól el is játssza ezt) –, de jobbik énjének győzelme veszét okozza. Halála egy rossz döntés után gyorsan lepergő eseménysor szomorú végállomása. Mellette Leblanc Gergely igazi romantikus hőst formál, kellő hőfokon égve ahhoz, hogy elementáris ragaszkodása Manonjához hihető legyen. Kimunkált, érzelemgazdag kettősök önálló életet élnek, a mozgásanyagot gyönyörűen tagolják,

hangsúlyozzák, szinte beszélgetéseket, szenvedélyes dialógusokat látunk, „hallunk”.

Bajári Levente elegáns, rokokó gavallért formál. Fegyelmezett nagyvonalúságának álarca alól hirtelen bújjik elő a hiúságában sértett ego és a gyilkos indulat. Lescaut-t itt Lagunov Jevgenyij hozza élénken, karakteresen: egy pillanatig sem habozik, amikor hűgát eladja, legfeljebb „piaci értékét” mérlegeli. Tulajdonképpen a szeretőjét is szívesen eladná G. M. úrnak, csak épp pillanatnyilag nincs rá kereslet. Ő és Leblanc Gergely sem riad vissza a dinamikus megoldásoktól, így határozottan van atmoszférája az első felvonás utolsó perceinek – a függöny szinte lezuhan kettejük vad dulakodására. Szeretőjeként Balaban Cristina szépen eltáncolja a feladatot, fitten megoldja a „részeg” pas de deux-t is, de színpadi jelenlétben nem közelíti meg az első két szereposztást. A negyedik szereposztásban Pap Adrienn rebbenő, férfiak nyaka köré fonódó karokkal csábító, életveg Manon. Nála érzékelhető leginkább, hogy élvezzi a luxust, és nincs is túl sok kedve lemondani róla. Mimikája él, buján repül, suhan a színpadon. Mellette Jevgenyij Lagunov lett De Grioux – érdekes, s nagy bizalmat jelez, hogy egy produkción belül rögtön két főszerepet is eltáncolhat. A lovagot egy szerelmes gimnazista lelkesedésével hozza, egy-két szép pillanattal, de inkább még a technikai megvalósításra koncentrálna. Lescaut szerepében sokkal otthonosabban, érettebben

mozgott. G. M. úr Komarov Alexandr komor, de felszín alatt szenvedélytől izzó alakításában került színre, Lescaut szerepében Borisz Mjasnyikov ügyes a „részeg” pas de deux-ben, de színészi vonatkozásban kellemetlenül egysíkú, és jelenlétben is elmarad a többi szereposztástól. Szeretőjeként Jessica Carulla Leon forróvérű és talpraesett kis kurtizán. Szakács Attila jó érzékkel pozicionálja a börtönparancsnokot, pontosan és határozott agresszióval rezonálva Manonra és a lovagra is.

A remekművű koreográfia mellett dramaturgiai már akadnak döccenők, a figurák (elsősorban Manon) reakciói olykor váratlanok, nehezen magyarázhatók. A cselekmény sajátos logikát követ, a történet idejében bevett társadalmi normákon és jogrendszeren alapuló megoldásokkal. Ezek ismerete jól jön, ha logikusnak szeretnénk látni a cselekményt. Úgy tűnik, MacMillant annyira elragadta a darab egészének nagyszerűsége, hogy az aprólékosan felépített kettősök, hármasok mellett az egyes figurák személyes döntéseinek, váltásainak hátterét kevésbé dolgozta ki.

A Manon esetén már nem csak arról van szó, hogy a főszereplők el tudják-e táncolni a koreográfiát. Ezen túl sokkal érdekesebb, hogy ki az, akinek/akivel el tudjuk hinni ezt a ma már elég abszurd történetet. Ez nagy kérdés, és olyan szempont, ami alapján komoly különbséget lehet tenni a szereposztások között: kinek-kinek ízlése szerint.

ÜVEGBURA ÚT AZ ÖSSZEOMLÁSBA

Badora Társulat, Barta Dóra: Üvegbura – Nemzeti Táncszínház, MOM Kulturális Központ, 2015. február 18.

CSOPORT-, INTERPERSZONÁLIS, PÁRKAPCSOLATI ÉS AUTOERŐSZAK: CSAK ÚGY SUGÁRZIK A REJTETT, FOJTOTT VAGY ÉPPEEN NYÍLTAN KI- ÉS MEGÉLT AGRESSZIÓ A BADORA TÁRSULAT ÜVEGBURA CÍMŰ DARABJÁBÓL. BARTA DÓRA KÜLÖNLEGES ESZTÉTIKAI ÉLMÉNYT NYÚJTVA, SZINTE TÉRPLASZTIKÁBA, EGYÜTT ÉLŐ, ÖSSZEÉRŐ TÉRFORMÁKBA RENDEZI TÁNCOSAIT. EZEKBŐL A LASSAN, MŰVÉSZI KISZÁMÍTOTTSÁGGAL MOZGÓ ÉLŐ SZOBORCSOPORTOZATOKBÓL VÁLNAK KI EGYESÉVEL AZ ÉPPEEN AKTUÁLIS „SZÓLISTÁK”, AKIK FÉLELMET, SZORONGÁSAIKAT, ÁLDOZATI LÉTÜKET, SIKERTELENSÉGÜKET, MAGÁNYUKAT ÉLIK MEG ELEMII ERŐVEL A SZEMÜNK ELŐTT.

Szöveg: Pónyai Györgyi | Fotó: Domolky Dániel

A vintage színekben tartott jelmezek és színpadkép éles ellentétet alkot a helyenként felbukkanó méregzöld világítási effektusokkal, a hátulról szembeforduló vagy oldalról éles árnyékokat vető reflektorokkal. A nyolc táncos (három lány, öt fiú) hol egységes csoportként, hol – kortárs színpadon igen rendhagyóan – önálló egyéniségként jelenik meg: a koreográfus gond nélkül, finom, puha áttűnésekben vagy éppen élesen ellenpontozva váltogatja szerepeiket. A végeredmény mindenképp rezignált, rosszkedvű, sőt komor – nincs feloldozás, nincs megváltás –, nyomasztó a kitörések sorozatos sikertelensége. A kézzel kézre járó „üvegbura”, amelybe néhány táncos bele is dugja a fejét, hipnotikus hatású. Mindegyikük ezt akarja, még akkor is, ha senkire sincs jó hatással: birtoklása végzetes, viselése terhes, szó szerint fullasztó.

Az újra és újra felbukkanó agresszió elsősorban a nők ellen irányul, lehet fizikai, szexuális és bár szó nem hangzik el, „verbális” is. A lelki terror elemeinek mozgásban való megjelenítése sok-

szor visszatér a szorongás, a kötődésre való képtelenség következményeivel. A lágú, füstös-ködös, szinte párás, kékesszürke fények ilyenkor eltűnnek, és a koreográfus, a nézői figyelmet fókuszálva, erőteljes világítási hatásokkal, színekkel emeli ki a színpadi történetet.

Az ellenállás, a kilépés vagy az újratekzési próbálkozások kudarcra letaglózó. Nincs remény a haladásra, a változásra. A szereplők a darab során nem találnak megoldást, utakat önmaguk mélyebb valójához és egymáshoz sem. Bántják, alázzák egymást, miközben szenvednek és képtelenek a kapcsolatokra, sodródni az összeomlás felé. Kis „üvegburájában” egyedül egy akváriumban ide-oda rakott aranyhal érzi jól magát a színpadon. A többiek talán tőle kívánhatnának valamit...

További előadás:

2015. május 17., 19.00, MOM Kulturális Központ, Budapest

Mikor szabad mosolyogni?

Gulyás Anna: Makrancos – Pro Progressione Bethlen Téri Színház, 2015. január 29.

A KORTÁRS TÁNCBAN A KARAKTERÁBRÁZOLÁSNAK NINCS HAGYOMÁNYA. GULYÁS ANNA MÉGIS KERESI, MEGLELI ÉS BE IS MUTATJA A MAKRANCOSSÁG ESSZENCIÁJÁT A BETHLEN TÉRI SZÍNHÁZ SHAKESPEARE-MESÉINEK ÉV ELEJÉN SZÍNRE VITT DARABJÁBAN.

Szöveg: Kutszegi Csaba | Fotó: Éder Vera

Nem csalódtam Gulyás Anna Makrancosának bemutatóján. Már előzetesen sejtettem, hogy nem kosztümös, Shakespeare nyomán készült elbeszélő tánckölteményt fogok látni, mindemellett reménykedtem, hogy az igényes, technikás tánc nem mellékszereplő, vagy esetleg hiánycikk lesz a koreográfiában. Hogy miért éppen a Makrancos, arra csak tippelgettem. Mert egy négyszereplős kamaradarab kiinduló pontját szinte bármelyik ismert színdarabban meg lehet találni (emlékezzünk csak vissza José Limón A mór pavane-jára, amely az Othellóból kölcsönözte izgalmas alakképét).

Elvárásom (a táncot méltón kezelő koreográfia mellett) csak az volt, hogy az előadás kétpáros kapcsolati rendszerének, a szereplők karakterének vagy bármilyen más jellemzőnek legyen olyan kapcsolódása a Shakespeare-darabhoz, amely valóban indokoltá teszi a választást. Mert lazán ürügyet találni a táncra nagyon könnyű, ám sokkal nehezebb kigondolni egy táncürügynél több alapötletet, vagy fellelni olyan utalást, amelynek kidolgozásával táncal, koreográfiával egyedi többlet adható egy jól ismert topikhoz, vagy akár egy klasszikussá vált színdarabhoz.

Gulyás Anna valóban mélyen megmártózott A makrancos hölgy két domináló, ellentétes női karakterében, ám nem volt szándékában a figurákról Shakespeare-hű elemzést színpadra vinni. Sokkal inkább az érdekelte, hogyan lehet e két női archetípust aktualizálni, vagyis a mában is érvényes és időszerű jelenségüket mai eszközökkel bemutatni. Nem biztos, hogy ezért feltétlenül

muszáj Shakespeare-ig visszanyúlni, de ha e témában még mindig a jó öreg angol drámaíró képes a „(tánc)nyelveket megoldani”, miért ne fordulnánk vissza hozzá. Ráadásul teljesen mindegy, hogy egy mai alkotó Shakespeare-hez fordul-e vissza, vagy sem, a lényeg az, hogy tudjon szólni a mához, és hogy tehetséggel tegye színpadra vízióit.

Hogy értékelni tudjuk Gulyás Anna alkotói szándékát és motivációit, muszáj a helyén kezelnünk a Shakespeare-idézést. Bár egy négyszereplős kapcsolati drámát tényleg szinte bárhonnán lehet eredeztetni, Gulyás Makrancos-választása mégsem tűnik felszínesnek és indokolatlannak. A koreográfiában ugyanis a vívódó szerelmespárok harcai mellett megtaláljuk a makrancosság esszenciáját is, legalábbis erre utaló jegyekre szép számmal rácsodálkozhatunk az előadáson. Ha a koreográfusnak sikerül felmutatnia a makrancosság esszenciáját, akkor a Shakespeare-idézés tökéletesen megfelel a funkciójának. Ellenkező esetben, csupán szokványos párkapcsolati problémázás miatt, felesleges lenne a kortárs tánc műfajában irodalom- és színháztörténeti klasszikushoz nyúlni (ám rögtön érdemes ezt megtenni, ha a mai szemlélet elemeli a hajdani eredetét a konkrétan értelmezhető rögválóságától, és utólag általánosan értelmezhető többletet fűz hozzá). Úgy láttam, Gulyás Annának valami ilyesmi állt szándékában. A kísérlete elismerésre méltó, ám korántsem makulátlanul jól sikerült, mert az előadásban a nagyszerű részek mellett (ezekről később bővebben) számos problémás megoldás, jelenet, gesztus is látható.

A mű ott gyengül el, ahol Gulyás megpróbálja saját stílusát összehozni a jobb híján hagyományos eszközökkel operáló karakterábrázolással. A kortárs táncban szinte ismeretlen az a mimika és színjátás, amely a Makrancos mind a négy szereplőjét, de legfőképpen Stohl Lucát jellemzi. Az előadásokon a szereplők általában magukat adják, még akkor is, ha mély átéléssel különböző hangulatokat jelenítenek meg. A kortárs táncosok legtöbbször természetesen érdekes, karakteres egyéniség, de megírt, „megkoreografált” figurák bőrébe általában nem szoktak belebújni, a koreográfus-rendezők sem igen állnak elő ilyen igénnyel. (Persze kivételre is akad példa.) Megkockáztatom: a kortárs táncban a karakterábrázolásnak nincs hagyománya, szokásrendszere, ennek megfelelően kiérlelt módszertana sem. És ez érződik az előadáson.

Már Asztalos Dóra kezdeti, magányos vívódásai is kicsit szokatlanok, mert közben hol alig mozdulva, csak színésziileg nyilvánul meg, máskor viszont kirobbanóan dinamikus-technikás mozdulatsorozatokban fogalmaz. Gyorsan hangsúlyozom: ez nekem nagyon szimpatikus. Leginkább azért, mert Asztalos igen hitelesen mutatja meg az ellenpontokat, tökéletesen elhiszem neki, hogy ez a végtelenség az ábrázolt karakter immanenciája, vagyis (egyrésztől) pontosan ez jeleníti meg a makrancosság esszenciáját. Játékát és táncát nézve meggyőződöm róla, hogy a kortárs tánc technikailag (is) határtalanul fejleszthető, mindemellett alkalmas a karakterábrázolásra. Nem elvitatva Asztalos Dóra produkciójának erőseit, hozzá kell tennünk: persze ez a karakter, ez a női archetípus (és ennek Gulyás Anna által megkonstruált megjelenítése) különösen, mi több, arcul csapóan kitűnő alkalmat teremt az artistikus ellenpontozásra, a végtelenség megragadására, a mozdulatok és a feszült, vagy éppen „csak” minimalista mozdulatlanág kontrasztjának kiaknázására. A problémák a Stohl Luca által ezúttal betöltött szerepkörrel vannak. A shakespeare-i alapfigurákhoz visszatérve, ez a Bianka-féle karakter összehasonlíthatatlanul há-

látlanabb, mint a Kata-címszerep. Ezt megváltoztatni nincs megfelelő eszköztára a kortárs táncnak, és ehhez Gulyás Anna sem tudott nívót hozzátenni.

Stohl Luca hősiiesen mindent megpróbál. Jól képzett, tehetséges táncosként testtel is „beszél”, és ha kell, még szeretetre méltóan mosolyog is. Ez utóbbi a klasszikus és neoklasszikus balettban megszokott és természetes (sőt: elvárt), a kortárs táncban viszont szinte sokkolóan szokatlan. Részemről teljesen nyitott vagyok rá (sőt elsőként üdvözlém, örömmel), hogy a kortárs tánc-stílus a színházcsinálás legkülönbözőbb elvárásainak (köztük a karakterábrázolásnak) is megfelelő eszköze legyen, ám annak sajátos módját ki kell találni. Ezt bárki szándékozza (ha szándékozza egyáltalán), nem fog neki könnyen menni.

Azt gondolom, az urakról, akik nagyszerűen helytállnak az előadáson, természetes, hogy ebben a produkcióban kevesebb szó esik. Nemcsak azért, mert – Shakespeare-rel ellentétben – a darab Gulyás Anna színpadra vitelében egyértelműen nőközpontú (mondjuk ki egyszerűen: értékesen-izgalmasan csajos), hanem azért is, mert a koreográfiában Bukta Gergő és Krizsán Dániel abszolút a helyén van. Azt gondolom, alkatuk ellenére egyiküknek sem kell másféle figurába bújni. Buktára tökéletesen illik a simulékonyabb karakter, míg Krizsán igazi (persze szeretetre méltó) kemény macsó. És igen jól táncol mind a kettő.

Összességében, gondjaim-problémáim ellenére, nagy örömmel és bizakodva veszem Gulyás Anna önálló koreográfusként való jelentkezését. Amit ő tud, és nem szégyell, az úgy kell a magyar kortárs táncnak, mint egy falat kenyér: technikával, szenvedéllyel, tehetséggel koreografál, táncoltat. Hogy fog-e valaha korszakos remekművet alkotni, az ma még nem tudható. De a mód és az alázat, ahogy a tárgyhoz nyúl, az biztató.

Gulyás Anna: Makrancos
Bukta Gergő, Stohl Luca, Krizsán Dániel és Asztalos Dóra

A gumiszalag- technika

RUBBERBANDance Group (CAN):
Empirikus hányados,
Trafó, 2015. február 26–27.

IGAZÁN ÖRÖMTELI, HOGY A TRAFÓNAK IMMÁR MÁSODSZOR, 2011 UTÁN SIKERÜLT ÚJRA BUDAPESTRE CSÁBÍTANI A RUBBERBANDANCE GROUPOT. A TÁRSULAT ALKOTÁSA EGYSZERRE LAZA ÉS KONCENTRÁLT, DINAMIKUS ÉS KIFINOMULT. AZ APRÓSÁGOKRA, MILLIMÉTEREKRE, MÁSODPERCEKRE VALÓ ELMÉLYÜLT ODAFIGYELÉSRŐL ÉS AZ EMBERI TESTEK EGYMÁSBA KAPCSOLÓDÁSÁRÓL, EGYMÁSTÓL VALÓ FÜGGÉSÉRŐL BESZÉLNEK NEKÜNK, AMI EGYÁLTALÁN NEM UTOLSÓ DOLOG A FELÜLETES INFORMÁCIÓKEZELÉSTŐL ÉS AZ ÉRINTÉSEK HIÁNYÁTÓL SZENVEDŐ VILÁGBAN.

Szöveg: Sándor Zita | Forrás: Trafó

Azt érezzük aktuálisnak és hozzánk közel állónak, amivel szinte bármikor, bárhol, akár az utcán sétálva is találkozhatunk. Hiteles és profi azok a dolgok válnak, amelyek mögött szakértelem, technikai tudás és komoly munka áll. Victor Quijada ezeket – az utcai mozgást, a break dance-t és a klasszikus balett tükrös termekben kigyakorolt technikai elemeit – ötvözve olyan formanyelvet hoz létre, amely fontos és izgalmas, talán nem túlzás, hogy mindannyiunk számára.

A kanadai koreográfus maga is a break dance művelőjeként kezdte a pályáját, s a freestyle előadói tapasztalatot és alkatot nehezen tudta összeegyeztetni balettet és kortárs táncot tanuló énjével. A különböző műfajokban való jártasságot igyekezett nem a széttöredezettség, szétszakitottság élményével azonosítani, hanem szintetizáló elemként összedolgozta az egymástól távoli mozgásformákat. Saját társulatát 2002-ben alapította meg, s az együttes a táncnak ezzel a különleges ötvözetével azóta is járja a

világot. A gumiszalag becenévre hallgató Victor Quijada a hiphop- és balettelemek mellett cirkuszi, valamint kortárs táncos fogásokat is használ. Anne Plamondonnal tanítják azt a tréningtechnikát, amely a táncosokat alkalmassá teszi a rendkívül esztétikus és merész, gyors váltásokban bővelkedő, a végtagokat kifordító, mutatványyszerű mozdulatok végrehajtására.

Egy újszerű technika kitalálása elég ahhoz, hogy jelentős életmű bontakozzon ki belőle. A társulat vezetője több mint tíz éve ezt a formanyelvet csiszolgatja, s a Trafóban előadott Empirikus hányados is „csak” a technikát akarja megmutatni – a cím sem ígér mást, mint a különböző hatások, technikák, tapasztalatok egy lehetséges kivonatának a közönség elé tárását. Különösebb, specifikusan az előadáshoz köthető ötletre nincs is szükség: az eltérő műfaji elemek összedolgozása annyira jól működik, és olyan kiváló előadókkal történik mindez, hogy önfelmeden gyönyörködünk a hat táncos test plasztikus mozgásában.

Az előadás nem állít mást – de azt rendkívül meggyőzően –, hogy az emberi testtel minden elmondható és kifejezhető. Ehhez nincs szükség semmilyen történetre vagy narratív keretre, de még az előadók imitációs-színészi technikájára sem; elég, ha testük rezdüléseire figyelnek, minden mozdulatukat teljes mértékben kontroll alatt tartják és irányítják, legyen szó levegővételtől vagy a lábfej egy apró mozdulatáról. A break dance-ből ismert pörgések, a lábfejfogás és közben a láb átdugása vegyül a balettből ismert forgással és a modern táncban látott testtartással, ugrásokkal. Olykor megidéződik egy-két kép (egy kis pantomimjelenettel vagy testek összekapaszkodásával), de inkább a pontosan kialakított mozdulatok kifejezőképességén van a hangsúly. Sok esetben a hiphopelemek lassítva vagy megszakítva kerülnek a színpadra: a lassított mozgássorok nagyobb izomerőt és koncentrációt igényelnek, hiszen a táncosok nem támaszkodhatnak a lendületre. A zokniban és tréningruhában táncoló előadók mégis úgy viselkednek, mintha ezek a mozdulatok könnyen előállíthatók lennének, puhán és nesztelenül lépdelnek a fehér színpadon. Az utcai táncból származó elemek nemcsak váltakoznak a klasszikus balett elemeivel, hanem technikai előállításukban is hasonulnak hozzájuk: mint ahogy a balett célja az, hogy a test természetellenes pozíciókat vegyen fel könnyedséget és légiességet mutatva, a nehezített és továbbcifrázott break dance mozdulatok szintén ugyanerre törekednek.

Ez elképesztő összpontosítást és munkát jelent, ám egy előadás létrehozásához a technika mellett scenikai érzék is szükséges. Victor Quijada bizonyos értelemben pimaszul bánik a koreográfiával: a produkció jelentős része különböző, táncos műfajokból ismert tréningfeladatokból tevődik össze. Számos kontakttánc-gyakorlatot, mozgásszínházi tréningelemet, csapatépítő játékokból vett részletet látni: a hullámok, mozdulatok átadása, a csoportból való kiválás és visszatérés, egymás húzása és tolása, a másik testének impulzusokkal való trenírozása, a testrészek gépies mozgatása

a zene egy kiválasztott ütemére, a tükörjáték, a csapatból kiváló utánzása, a partner marionettbábként való mozgatása láthatatlan zsinórok segítségével; mind-mind jól ismert bemelegítő-fejlesztő technika. A koreográfus mer közismert gyakorlatokat beleilleszteni az előadásba, s azokat akár többször is ismételtetni; bízik táncosai technikájában, előadói jelenlétében, testük mozgékony-ságában. Jól teszi, mert szinte hipnotikus hatású, ahogyan ezeket a gyakorlatokat hibátlanul, profi módon végrehajtva, egymásba folyva-szerkesztve látjuk magunk előtt.

A fények megszerkesztettsége is ugyanolyan fontos, mint a testek összjátéka. Yan Lee Chan érzékenyen segíti a táncosokat az üres tér méreteinek változtatásában, megtöltésében vagy kiürítésében. A testek mozgékony-ságához hasonló módon váltogatja a padlón kirajzolódó alakzatokat, vagy osztja ketté a teret – egyszerű, egyszínű, mégis látványos eszközökkel él. Különösen izgalmas Jasper Gahunia zenéje: hiphopot, operát és elektronikus zenét dolgozott össze, s hol halkabban, hol hangosabban, olykor megakadva játszatja a dalokat. A fények, a zene ugyanazt a szintetizáló alap gondolatot erősítik, mint a táncos formanyelv.

Victor Quijada a koreográfia merészségén és puritánságán tompít az előadás utolsó harmadában: a látványos, robbanékony és kifinomult szólók, illetve csoportjelentek után egy romantikus epizódot is hozzáragaszt a produkcióhoz. A társulatvezető így önmagának mond ellent, hiszen a záró szakaszig az előadás annak bizonyítéka, hogy a kontroll alatt álló izmok és mozdulatok képesek jóformán bármilyen benyomást, érzést és hangulatot előhívni a nézőből. A szerelmi történet elmesélése ezzel ellentétes hatást kelt, a narratív sémába beletuszkolt mozdulatok a test jeleinek sokértelműségét eltüntetik: egy egyszerű képlet elmesélésére alkalmazzák a sokkal többre képes formákat, táncnyelvet. Ezért – és nem erőnléti vagy technikai problémák miatt – fárad el az utolsó harmadban, a „mese” közben a produkció.

STÍLUSZISTA ÉRTÉKŐRZÉS FIATALOS LENDÜLETTEL

Ifjúsági Néptáncantológia, 2014 – Nemzeti Táncszínház, MOM Kulturális Központ, 2015. február 28.

DÍJNYERTES SZÁMAIKKAL LÉPTEK SZÍNPADRA A TAVALYI ÉV IFJÚSÁGI NÉPTÁNC-SEREGSZEMLE GYŐZTES EGYÜTTSEI FEBRUÁR 28-ÁN A MOM KULTURÁLIS KÖZPONTBAN. NEM VOLT KÖNNYŰ DOLGA AZ ESEMÉNYT SZERVEZŐ ÖRÖKSÉG GYERMEK NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLETNEK, VALAMINT MATÓKNÉ KAPÁSI JÚLIA SZERKESZTŐNEK, MIVEL CSUPA LENDÜLETES, NAGY LÉTSZÁMÚ KOREOGRÁFIÁBÓL KELLETT ÖSSZEÁLLÍTANI A PROGRAMOT. A REPRESENTATÍV ESEMÉNY A NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KÉSZÜLT.

Szöveg: Kővágó Zsuzsa | Fotó: Majnik Zsolt

Örömmel kell megjegyeznünk, hogy az ifjú táncosok – alapfokú és művészeti szakiskolai növendékek, amatőr csoportok fiataljai – összességében stílusztisztán táncolják a különböző dialektusokat. A viseletek és a táncosok színpadi megjelenése egyaránt a csoportvezetők néprajzi hitelességre törekvését bizonyította. Az már más kérdés, hogy a koreográfiákat zömében az erőteljes dinamika és a forte, fortissimo hangzás jellemezte. A kétségtelen virtuozitás sok esetben elnyomta a fiatalok előadói valószínűleg lírai elemeit, és kritikai megjegyzésként vagyok kénytelen megemlíteni, hogy bizony nem egy esetben a mű jóval hosszabb volt a kelleténél.

Arányosságával, stílusztisztaságával, hangulatváltásaival példaértékűnek éreztem, s épp ezért emelem ki a 14 produkciót felvonultató műsorból a szekszárdi Bartina fiatal csoportjának Érsekszanádi táncok előadását, Mihó Erika és Tóth Zoltán koreográfiáját.

A programban dramatikus szokásokat, kamaszjátékokat, formai kísérleteket, sőt táncszínházi szemlélethez közelítő kompozíciókat is láthattunk. Figyelemre méltó volt a pápai gimnazisták által bemutatott Azok a boldog békeidők (Müller Anita–Müller Zoltán) és a százhalmattai Ifjú Forrás Csiviritem-csavaritom, csángósba bécsavarom (Kaszai Lili–Fundák Kristóf) koreográfiai kísérlete. Ugyanakkor nagyon jó formai megoldások sikeredtek túlságosan hosszúira, vagy épp továbbgondolásra készítő elképzelések maradtak befejezetlenek.

Az antológia egésze a kisebb hibák ellenére bizonyította, hogy az alapfokú művészeti és a szakiskolai néptáncoktatásra egyaránt szükség van, mint ahogyan az öntevékeny művészeti egyesületek, csoportok működésére is. Értéket őriznek, adnak, munkájuk viszi tovább a magyar néptáncművészet eredményeit, hírét.

AZ IFJÚSÁGI NÉPTÁNCANTOLÓGIA, 2014 RÉSZTVEVŐI

Csongrádi Alföld Táncegyüttes

Kocsán László–Zurgó Zenekar: Fenn a csillag, fenn az ég

Fóti Ciha táncegyüttes

Hortobágyi Ivett–Józsa Tamás–Sikentáncz Szilveszter: Együtt, boldogan

Győrújbaráti Csobolyó Táncegyüttes

Putz Katalin–Joha Balázs: Pünkösödölők

Kalocsai Liszt Ferenc AMI Ifjúsági csoportja

Illésné Koszta Kriszta–Illés Zoltán: Fogjunk fűret

Magyarokizsai (Szerbia) Tisza Táncegyesület**Fürtöcske csoportja**

Varga Viola–Gaszó Tibor: Bagi lakodalom

Mezőberényi Berény Táncegyüttes

Baracsi Gergő–Szugyiczki Julietta: Kalotaszegi román forgató

Nyíregyházi Igrice Néptáncegyüttes

Keresztúry Gabriella–Kerepesi Attila: Egyet szeress!

Nyíregyházi Lókötő Táncegyüttes (VLAMI)

Sipos Eszter–Grexáné Nagy Enikő–Ugyan Attila:

Győrteleki páros verbunk és magyar csárdás

Pápai Réthei Táncegyüttes

Müller Anita–Müller Zoltán: Boldog békeidők

Salgótarjáni Ifjú Nógrád Táncegyüttes

Gyémánt-Csontos Livia–Gyémánt Ádám: Víz előtte, víz utána

Százhalombattai Ifjú Forrás Táncegyüttes

Kaszai Lili–Fundák Kristóf: Csiviritem, csavaritom, csángósba bécsavaram

Szekszárdi Bartina Néptánc Együttes Ifjúsági csoportja

Mihó Erika–Tóth Zoltán: Érsekcsanádi táncok

Tatai Tiloló Táncsoprot – Kenderke Református AMI

Jakab András–Kánya Réka: Hadd égjen, hadd lobogjon...

Az egri országos szőlőtáncverseny

gyöngygaléros és ezüstpitykés táncosainak bemutatója.

A százhalombattai Ifjú Forrás Táncegyüttes

Aranysarkantyú és Aranygyöngyös

Békéscsabán, 2015. január 10-én

a XXII. Országos Aranysarkantyús és Aranygyöngyös Szőlőtáncfesztiválon

ELSŐ ALKALOMMAL ARANYSARKANTYÚS**TÁNCOS CÍMET NYERT:**

Fodor Mátyás, Gyémánt Ádám, Józsa Tamás, Kele Kristóf, Kovács József, Móricz Bence, Németh Antal

ELSŐ ALKALOMMAL ARANYGYÖNGYÖS**TÁNCOS CÍMET NYERT:**

Bohács Brigitta, Brencsák Barbara, Farkas Ágnes, Farkas Réka, Gyémánt-Csontos Livia, Jelinek Erzsébet Emese

ÖRÖKÖS ARANYSARKANTYÚS**TÁNCOS CÍMET NYERT:**

Ágfalvi György, Appelshoffer János, Mlinár Péter, ifj. Zsuráfszky Zoltán

ÖRÖKÖS ARANYGYÖNGYÖS**TÁNCOS CÍMET NYERT:**

Lőrincz Hortenzia, Mlinár Zsuzsa, Sánta-Bíró Anna

MADÁRASSZONYOK

Horváth Zsófia: Madárasszonyok, Duna Táncműhely – 2015. február 11., Nemzeti Táncszínház, Bethlen Téri Színház

Szöveg: Kővágó Zsuzsa | Fotó: Rácz Gabriella

www.fotografialu.hu

HORVÁTH ZSÓFIA KÜLÖNLEGES HANGULATÚ KOREOGRÁFIÁVAL JELENTKEZETT A DUNA TÁNCMŰHELY LEGUTÓBBI BEMUTATÓJÁN. A BETHLEN TÉRI SZÍNHÁZ AURÁJÁBA JÓL ILLESZKEDETT AZ ELŐADÁS KONCEPCIÓJA. AZ ELMŰLT SZÁZAD TÁRGYAIVAL A LETŰNT KOROK, DIVATOK MA IS LÉTEZŐ SZELLEMISSÉGÉT MEGIDÉZŐ ELŐTÉR ENTERIŐRJE IDEÁLIS HANGULATOT TEREMTETT A TÁNC TÉRBEN MEGJELENŐ KÜLÖNÖS TÁNCOS LÁTOMÁSHOZ.

A koreográfus-rendező szurrealista asszociációkra készíti nézőit az öt táncosnőre (Abdulwahab Nadia, Bonifert Katalin, Horváth Eszter, Kaszásné Halmi Ildikó, Végh-Pozsár Kitti), egy férfi szólistára (Kolumbán Norbert), két énekhangra (Gombai Franciska, Kovács Boróka), magyar és világzenére, szövegtöredékekre (Szabó Dániel, Kenéz László) komponált táncjátékával.

Miről szól a játék? Nőkről, életről, halálról, szerelemről, csalásról, hiúságról, győzelemről és veszteségről, vágyról és beteljesülésről, féltékenységről, hűségről, ifjúságról, öregedésről, lemondásról, a semmibe távozásról, emlékekről. Tükörcserepek, amelyek mozgásvariációkban, mozdulattöredékekben jelenítenek meg mindannyiunk által valaha megélt vagy hallott történeteket. Átértelme-

www.fotografialu.hu

zett, távoli kultúrából is merített gesztuselemek szólisztikusan, fúgaszerű építkezésben, vagy épp uniszónóban – szituációtól függően értelmeznek, indítanak, vagy zárnak le helyzeteket, történeteket.

Ódon kastély? Síremlék? Neobarokk kő ablakkeret előtt ül két csipkével borított leányalak. Szobrok? A majdani lehetőségek mementói? Talány.

A felderengő fényben öt nő – mint ha egy turkálóból találta volna öltözékét, elegánsan és toplákul – izgatottan toporog kopogó cipellőjében. Mozcásuk meg- egyező, ám mégis egyedül van mindegyik. Végül felfedezik azonosságukat, női mivoltukat. Érintésekkel közelednek, ám a pillanatnyi kapcsolatokba mindig belenyúl egy másik kéz, a közele- dések nem érnek el emberi kapcso- latokig. Valahogy mégis kialakul egy lát- szólag egységes közösség, ám csak formájá- ban. Apró szurkálásokkal, frizura- és ruhaillesz- tésekkel igyekeznek mindegyikük „észrevétlenül elütni a tömegtől”. NŐK! Ebbe a közegbe hullik be a fekete semmiből a HÍM. Mint kíváncsi madarak a leszórt morzsát, úgy vizslatják a behullott hústömeget. Megnézik, átlélik, végezetül felfedezik az embert, aki talán asszonyi-női kezekre szorul. A szeretetteljes mosdatástól, az ösztönös anyáskodástól magához tért férfi lesz a vágyak tárgya.

Mindegyik asszony megszabadul a valódi személyiségét takaró göncöktől, topánoktól, és ki-ki egyéniségének, életkorának megfe- lelő módon kapcsolatot kezdeményez, teremt a férfival. Utánzás,

megalkuvás, alávetettség, szeretetteljes gyengédség, keménység, brutalitás, hamisság és őszinteség, játékoság egyaránt megjelenik az öt nő csábítási-választási játékaiban. Minden egyes párkapcso- lat a közösség figyelő szeme előtt bomlik ki és fel...

A mozgásvilág eklektikus. Néptáncnincs és kortárs tánc, precíz és plasztikus tiszta tánc, valamint köznapi, elnagyolt mozgás egyaránt jellemzi a szituációkat.

Álomvilág. Fehér textilek, ame- lyek lehetnek menyasszonyi fáty- lak is, lepedővé lényegülnek, s ezeken mint virágok, fekszenek körben az asszonyok. A férfi vá- laszt, nyugodt és biztonságos kapcsolat, amelyből azonban hátrakacsint. A szép leánykaszo- bok – már fátyluk nélkül – virágot szórnak, hajukba az asszonyok vi- rágot tűznek. Minden megváltozott. A kiválasztott asszony magányt talál, vár, vár. A férfi messzire tűnik romos ab- lakból, és egy az asszonyok közül utánaszáll a semmibe. Egy még követné, de mint egy törött szárnyú madár, félkezes szárnyrebbenéssel csak vergődő mozdulatokkal vágyik valahová. Lassan kihuny a fény...

Érdekes előadás, amelyben azonban nem mindig éreztük fe- szesnek az egyes tétéleket. I lényegében öt karakterrel jelenítet- ték meg az alkotók a nagyon is összetett élethelyzeteket, azokat a különböző, társadalmak által is determinált szituációkat, amelyek a női lét fordulóit, lehetőségeit ábrázolják. Abdulwahab Nadia alakítását ki kell emelnem az előadás egészéből, mert táncának plasztikus precizitásával, színészi játékának fantasztikus szuggesz- tivitásával, aurájával szinte rabul ejtett.

A kötet a hazai színpadi táncművészképzés 1833 és 1958 közötti intézménytörténetét tekintti át. A kezdő időpont a táncosképzés állami szerepvállalásának első eseményéhez, az MTA színházi pályázatához köthető. A záródátum nem általános cezúra, de a bemutatott intézmények történetében szakaszhatár. A szerző a témát elsősorban tánc történeti, illetve nevelésszociológiai alappól közelítette meg. Azt vizsgálta, hogy a 19. század első harmadától az állam milyen lépéseket tett a táncosképzés állami intézményrendszerének kiépítésére, s ehhez milyen társadalmi és politikai tényezők szolgáltatták a körülményeket. A könyv új információkkal szolgál a művészeti ág fejlődéstörténetéről.

Bolvári-Takács Gábor: Táncosok és iskolák
Fejezetek a hazai táncművészképzés
19–20. századi intézménytörténetéből
Gondolat Kiadó,
Budapest, 2014. 263 oldal
ISBN 978-963-693-571-9

A neves koreográfus, Jiří Kylián 2010 októberében mesterkurzust tartott Rotterdamban, amelynek keretében különböző művészeti ágak alkotóival és tudományos kutatóival dolgozott együtt a Tánc és életkor, Tánc és hang, Tánc és zene, Tánc és látvány, Tánc és dizájn témakörében. A kötet az elvégzett munkát három aspektusból dokumentálja: a mester szemszögéből, a szakértők oldaláról és a hallgatók visszajelzései alapján. A képekkel gazdagon illusztrált könyvet interaktív módon készítették, amennyiben szerkezete és tördelése, valamint az eltérő méretű lapok az olvasóban a filmszerűség élményét keltik. A művet a kiadó egyaránt ajánlja a jövő táncosainak, a professzionális művészeknek és a táncutatóknak.

One Of A Kind
The Kylián Research Project
Ed.: Jiří Kylián, Friederike Lampert,
Désirée Staverman. Codarts
Rotterdam, 2014. 195 oldal
ISBN 978-90-821951-0-1

A Magyar Táncművészeti Főiskola Elméleti Tanszéke, Pedagógiai és Pszichológiai Tanszéke, valamint Tánc tudományi Kutatóközpontja 2013. november 8–9-én Alkotás – befogadás – kritika a táncművészetben, a táncpedagógiában és a táncutatókban címmel rendezte meg a főiskola IV. Tánc tudományi Konferenciáját, amelyen nyolc szekcióban 31 előadás hangzott el. Ezek többségét tartalmazza a kötet, bemutatva a főiskola oktatóinak, illetve a tánc tudomány/táncpedagógia és határterületei művelőinek elméleti és gyakorlati irányultságú érdeklődési körét és kutatási eredményeit. A Táncművészet és tudomány sorozatban korábban a 2007., 2009. és 2011. évi tanácskozás előadásai is napvilágot láttak.

Alkotás – befogadás – kritika a táncművészetben, a táncpedagógiában és a táncutatókban
IV. Tánc tudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán, 2013. november 8–9.
MTF, Budapest, 2014. 196 oldal
ISBN 978-963-89842-4-1

A Bolsoj Balett előadásai az Uránia mozivásznán

Április 19. 16:45
Prokofjev: Rettegett Iván
ÉLŐ közvetítés!

Május 17. 15:45
Arif Melikov: A szerelem legendája
Főszereplők: Anna Nikulina és Denis Rodkin

Június 14. 15:45
Ludwig Minkus: A bajadér
Főszereplők: Svetlana Zakharova és Vladislav Lantratov

Jegyek kaphatók a helyszínen és a Jegymester hálózatában. Tel: 486-3400 | URANIA-NF.HU | [f/URANIABUDAPEST](https://www.facebook.com/URANIABUDAPEST)

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

15
20
16

FELMÉRY LILI
balerina

BÉRLETVÁLTÁS
MÁRCIUS 16. – JÚNIUS 30.

ELSŐSORBAN